

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta

Katedra krajinného managementu

Studijní program: B4131 Zemědělství

Studijní obor: Agropodnikání

**Vyhodnocení přestupků na úseku
životního prostředí na Dačicku**

Vypracoval:

Radek Jánský

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Vladimír Hanzal, CSc.

2011

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma
“Vyhodnocení přestupků na úseku životního prostředí na Dačicku“
jsem vypracoval samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály
uvádím v příloženém seznamu literatury.

2011

.....
podpis studenta

Poděkování

Ze cenné rady, náměty a inspiraci při vypracování této bakalářské práce bych chtěl poděkovat

doc. Ing. Vladimíru Hanzalovi, CSc.

Dále děkuji pracovníkům Odboru životního prostředí v Dačicích za jejich ochotu při vyhledávání informací a poskytování potřebných dokumentů.

Anotace

Bakalářská práce je vypracována formou literárního přehledu autorů, kteří se ve svých dílech zabývají otázkami ve vztahu k životnímu prostředí. Cílem této práce je přiblížit problematiku životního prostředí v České republice a vyhodnotit přestupky na úseku ochrany životního prostředí na Dačicku okr. Jindřichův Hradec.

V první části práce jsou uvedena protiprávní jednání s přiblížením jejich historie a rozdělením dle společenské škodlivosti a nebezpečnosti. Dále jsou zde uvedeny nejčastěji skloňované základní pojmy, které jsou ve vztahu s životním prostředím a jeho znečištěním, jakož i přiblížení problematiky postihů při porušení právních norem na úseku ochrany životního prostředí.

V další části je poukázáno na práva a povinnosti při podávání a zveřejňování informací ohledně stavu životního prostředí. Jsou zde zobecněny jednotlivé součásti životního prostředí, u kterých je řešena, jak problematika právního stavu dle jednotlivých právních norem a novelizací, tak i posouzení stavu těchto článků dle časové posloupnosti.

Klíčová slova:

životní prostředí; ochrana životního prostředí; přestupek; trestný čin; ekologická újma

Keywords:

environment; environmental protection; offense; offense; ecological damage

Abstrakt

The thesis is developed through literature review authors, who in their works deal with issues in, relation to the environment. The aim of this work is to approach environmental issues in the Czech Republic and assess violations in the field of environmental protection in Dačice district. in Jindřichův Hradec. The first part is given to bringing the infringement of their history and social harm caused by the division and insecurity. There are presented inflected most basic concepts that are related to environment and pollution, as well as approach the issue of penalties for breaches of rules in the field of environmental protection. In the next section, the rights and obligations of the filing and publication of information regarding the state of the environment. There are generalized to the various components of the environment in which both problems are solved according to the legal status of laws and amendments, as well as evaluating the condition of these articles according to chronology.

Seznam použitých zkratk:

BSK₅ - biochemická spotřeba kyslíku za pět dní – parametr kvality vody, který určuje míru organického (biologicky odbouratelného) znečištění. Stanovení BSK slouží k nepřímému stanovení organických látek, které podléhají biochemickému rozkladu, při aerobních podmínkách.

CITES - Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora. Je oficiálně používaná zkratka Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

ČIŽP – Česká inspekce životního prostředí

ČR – Česká republika

EIA - Environmental Impact Assessment

- proces posuzování vlivů na životní prostředí

ES – Evropské společenství

EU 27 - 27 členských států Evropské unie

CHPV – chráněný přírodní výtvar; kategorie územní ochrany přírody podle zákonů o státní ochraně přírody. Chrání se hlavně významné geologické jevy.

CHSK_{cr} - chemická spotřeba kyslíku – parametr kvality vody, určující míru organického (chemicky oxidovatelného) znečištění. Hodnota CHSK je tedy mírou celkového obsahu organických látek ve vodě (nepřímé skupinové stanovení).

IPPC - Integrated prevention and pollution control

- Integrovaná prevence a očištění

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

N prvek – dusík

NATURA 2000 – soustava chráněných území, kterou společně vytváří členské státy Evropské unie

OKTE – Odbor kriminalistické techniky a expertíz

P prvek – fosfor

PP PČR – Policejní prezídium policie České republiky

SPTČ – skutková podstata trestného činu

UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization,

- Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu.

ÚPD – územně plánovací dokumentace

ZOPŘ - zákon na ochranu přírody a krajiny

ŽP – životní prostředí

VKP – významný krajinný prvek

Vysvětlivky:

Adjektiva – latinský název pro přídavná jména

Autoremedura – vyřízení opravného prostředku ve správním řízení (rozhoduje sám orgán, který vydal původní rozhodnutí)

Maiestas Carolina – Karlův majestát, (základní zákon-ústava, r.1350-1353)

Meritorní rozhodnutí – podstatné, (věcné) rozhodnutí

Metajuristický – mimoprávní, právně nezávazný

Substantiva – latinský název pro podstatná jména

1. Úvod.....	11
2. LITERÁRNÍ PŘEHLED.....	12
2.1. HISTORIE PROTIPRÁVNÍCH JEDNÁNÍ.....	12
2.1.1. Historie trestných činů/přečinů.....	12
2.1.2. Historie přestupků.....	13
2.2. ZÁKLADNÍ POJMY	14
2.2.1 Pojem životní prostředí	14
2.2.2. Ochrana životního prostředí.....	14
2.2.3. Ekologická újma a znečišťování ŽP.	17
2.2.4. Environmentální bezpečnost.....	18
2.3. PRÁVNÍ ASPEKT NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....	19
2.3.1 Prameny práva životního prostředí	19
2.3.2 Ohrožování, poškozování a znečišťování ŽP.....	19
2.3.3. Sankce a tresty za porušení povinností na úseku ochrany ŽP.....	20
2.3.4. Správní soud vs. životní prostředí.....	21
2.4. INFORMOVANOST O STAVU ŽP.....	22
2.5. PROBLEMATIKA JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ ŽP.....	23
2.5.1. Pytláctví.....	23
2.5.2. Lesní hospodářství.....	24
2.5.3 Vodní hospodářství.....	26
2.5.3.1. Přestupky na úseku vodního hospodářství.....	27
2.5.4. Odpadové hospodářství.....	27
2.5.5. Ochrana ovzduší	29
2.5.6. Týrání zvířat.....	30
2.5.7. Pašování chráněných druhů rostlin a živočichů.....	30
3. 1. MATERIÁL A METODIKY.....	32
3.1.1. Vodní hospodářství.....	33
3.1.2. Lesní hospodářství.....	33
3.1.3. Odpadové hospodářství.....	35
3.1.4. Ochrana ovzduší.....	36
3.1.5. Zemědělský půdní fond.....	36
3.1.6. Ochrana zvířat proti týrání a veterinární péče.....	36
3.1.7. Ochrana přírody a krajiny.....	37
3.1.8. Rybářství.....	38
3.1.9. Životní prostředí celkem.....	38
3.2. Trestné činy proti ŽP na Dačicku.....	38
3.2.1. Nejvýznamnější chráněná lokalita na Dačicku.....	39

4. DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	41
5. ZÁVĚR	42
Seznam použité literatury.....	44
Seznam internetových zdrojů.....	48
Přílohy:	
Diagramy a grafy	51

Cíl práce: Vyhodnotit přestupky na úseku životního prostředí na Dačicku.

1. ÚVOD

Přestupky na úseku ochrany životního prostředí jsou v současné době ožehavým tématem, pro jehož řešení a přecházení je zapotřebí opora v legislativně-právních normách ČR a jednotlivých zákonech s tím spojenými. Jedná se o téma, které se více či méně dotýká všech občanů ČR, a proto by měla ochrana životního prostředí představovat pro Českou republiku jednu z priorit politiky státu.

Na začátku bakalářské práce byla popsána historie protiprávního jednání v ČR s odkazem na jednotlivé v té době platné zákony, jejichž jednotlivé paragrafové ustanovení měla chránit zájem státu. Životní prostředí je zde popsáno obecně, jakož i bližší specifika k jeho ochraně. U protiprávního jednání, jehož znaky vykazují vyšší stupeň společenské škodlivosti, je zde již hovořeno jako o trestných činech – přečinech, nikoliv o přestupcích.

České národní právo životního prostředí je zasazeno do kontextu globálního životního prostředí a je ovlivněno mezinárodním právem prostřednictvím mezinárodních úmluv, které Česká republika přijala a právem Evropské unie. České právo má však i svá individuální národní specifika vyplývající, jak z charakteru životního prostředí na území státu, tak z české právní historie a v neposlední řadě i z problémů životního prostředí, které mohou být ovlivněny teritoriálně a globálně.

2. LITERÁRNÍ PŘEHLED

2.1. HISTORIE PROTIPRÁVNÍCH JEDNÁNÍ

2.1.1. Historie protiprávních jednání na rovině trestných činů/přčinů

V 19. st. byl v platnosti do roku 1852 v části Rakouské říše Zákon trestní o zločinech a těžkých policejních přestupcích, vydaný dne 3. září 1803. V Rakouskouhersku od 1. září 1852 v českých zemích po vzniku Československa až do počátku účinnosti zákona č. 86/1950 Sb. platil Zákon o zločinech, přečinech a přestupcích uvedený patentem č. 117/1852 rakousko-uherského říšského zákoníku (Novotný, 2004). Od 1. září 1852 byl vyhlášen Patent císařský, který uvádí nové, pozdějšími zákony doplněné ustanovení, vydáním zákoníka trestního o zločinech a těžkých policejních přestupcích od 3. září 1803, jakožto jediný zákon trestní o zločinech, přečinech a přestupcích pro celou říši, vyjímajíc Hranic vojenskou (Salák, 2010).

Do roku 1989 neobsahoval náš trestní zákon samostatnou skutkovou podstatu „trestného činu proti životnímu prostředí“. Protiprávní skutky byly z tohoto důvodu zařazovány k paragrafovým zněním hospodářské kriminality „poškození majetku v socialistickém vlastnictví“ (Damohorský, 1994). Do nedávné doby byl v platnosti trestní zákon č. 140 z roku 1961 Sb., u kterého již z důvodu časového odstupu nebyly plně adekvátní, jednak jednotlivé trestní sazby, ale i skutkové podstaty trestných činů, objekt a subjekt. Z těchto důvodů platí od začátku ledna 2010 nový trestní kodex a to Trestní zákoník, který přinesl řadu změn. Zvýšil třeba sazbu za vraždu a další násilné trestné činy. U některých majetkových trestných činů - jako je třeba krádež nebo podvod - naopak sazby poklesly. Některá provinění proti zákonu přestala být trestným činem úplně (Anonymus 2009, pracovní pomůcka PPČR).

Příloha: č.1-tabulky, str. 51

2.1.2. Historie protiprávních jednání na rovině přestupků

První úpravu přestupků na území České republiky obsahoval zákon č. 117/1852 ř.z., o zločinech, přečinech a přestupcích. Tento zákon postihoval všechna protiprávní jednání, která byla v zákoně uvedena, zákon obsahoval celkem podrobnou úpravu obsahující veškerá možná protiprávní jednání, z nichž za přestupky bylo označeno jednání nejméně závažné nebo opomenutí, o němž může každý vědět, že se jedná o nedovolené jednání (Průcha, 2007). V současné době se přestupkem rozumí zaviněné protiprávní (porušující nebo ohrožující zájem společnosti chráněným zákonem) jednání, které je jako přestupek výslovně označeno v zákoně. Skutkové podstaty přestupku jsou uvedeny především v zákoně o přestupcích zák. č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nebo v jiných zákonech. Odpovědnost za přestupek vylučuje jednání v krajní nouzi, nutné obraně a jednání na příkaz. Věcnými a procedurálními otázkami přestupků se zabývá správní právo (Pekárek, 2003). Od trestného činu se přestupek liší tím, že každý z těchto deliktů je upraven jinou právní normou. Dále jsou patrné rozdíly v právních následcích spojených se spácháním toho kterého deliktu, neboť za spáchání trestného činu se uděluje trest nebo ochranné opatření, zatímco za přestupek se udělují sankce mírnější, a to napomenutí, pokuta, zákaz činnosti a propadnutí věci. Rovněž orgány příslušné k projednávání těchto deliktů jsou rozdílné: o trestných činech rozhodují soudy, o přestupcích pak primárně správní orgány, sekundárně však mohou být i přezkoumány soudem. Pravomocná odsouzení za trestné činy se zapisují do Rejstříku trestů, sankce za přestupek se však do tohoto rejstříku nezapisují. Nejdůležitějším rozdílem mezi trestným činem a přestupkem je však stupeň společenské škodlivosti (Damohorský, 1994). Správní řád č. 500/2004 Sb. upravuje postup orgánů moci výkonné, územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy. Činnost těchto „správních orgánů“ upravuje Hlava II citovaného zákona (Anonymus 2004, Sbírka zákonů ČR).

2.2. ZÁKLADNÍ POJMY

2.2.1. Pojem životní prostředí

Nazývá se pojmem metajuristickým (Pekárek, 2002), jeho název má svůj původ v přírodních vědách, zejména biologických, odkud byl převzat do technických i společenských věd. Jedná se o slovní spojení substantiva „prostředí“ a adjektiva - „životní“. Výrazem „prostředí“ se označuje prostor a adjektivem „životní“ je míněna některá z forem života (Pekárek, 2003). Životním prostředím je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje (Damohorský, 2003). Definice pojmu životního prostředí, která je formulována představiteli české a slovenské právní vědy se opírá o definici pojmu, která byla přijata na konferenci UNESCO v Helsinkách r. 1967 a to, že životním prostředím je část světa, se kterou je člověk v působnosti tzn. „používá ji, ovlivňuje ji a přizpůsobuje si ji k obrazu svému“ (Kašičiarová, 2002). Hlavními složkami ŽP jsou voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie. Definice tbiliská přijatá na konferenci v Tbilisi v roce 1979 mluví o životním prostředí jako o systému složeném z přírodních, umělých a sociálních složek materiálního světa, jež jsou, anebo mohou být s uvažovaným organismem ve stálé interakci. (Anonymus 2010, www.slovník.ekopolitika.cz)

2.2.2. Ochrana životního prostředí

Český právní řád definuje ochranu životního prostředí jako: „činnosti, jimiž se předchází znečišťování nebo poškozování životního prostředí, nebo se toto znečišťování nebo poškozování omezuje a odstraňuje. Zahrnuje ochranu jeho jednotlivých složek, druhů organismů nebo konkrétních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb, ale i ochranu životního prostředí jako celku (ANONYMUS 2009, ASPI: zák. č. 40/2009 Sb.). Úkolem práva v ochraně životního prostředí je upravovat chování člověka ve vztahu k jeho prostředí. Cílem právní úpravy je přispět k dosažení příznivého stavu životního prostředí, která umožní existenci a zdravý rozvoj nejen současné generaci, ale i generacím budoucím a příznivý vztah mezi stavem životního prostředí a ekonomickým reprodukčním procesem (Kružíková 2008, www.czp.cuni.cz). Ochranou životního prostředí je činnost, kterou se předchází znečišťování nebo poškozování životního prostředí, nebo se toto

znečišťování nebo poškozování eliminuje a odstraňuje. Zahrnuje ochranu jednotlivých složek, druhů organismů nebo konkrétních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb, ale i ochranu životního prostředí jako celku (Tichotová, 1992).

Ochrana přírody se stává, bohužel prioritou mnohdy až v okamžiku, kdy jednotliví zástupci přírody zmizí a lidé je začnou postrádat. Evropa je místem, kde se problematika ochrany přírody nejvíce rozvíjí, protože právě na tomto kontingentu byla příroda vystavena velkému tlaku ze strany lidské populace. Na rozdíl od jiných kontinentů ještě existuje většina evropské biodiverzity na území dnešní Evropské unie (Stejskal, 2006). Je vědecky dokázáno a všeobecně známo, že od doby existence naší planety probíhá přirozený vývoj, jak v rostlinné, tak i v živočišné říši. Zcela přirozenou cestou některé druhy živočichů a rostlin zanikají a jiné vznikají. V podstatě tomu tak bylo až do 18 století. Rozvojem průmyslu a vznikem velkých průmyslových center byly postupně ze svých přirozených lokalit vytlačovány některé druhy živočichů a rostlin (Chmelík, 2005). Problematika životního prostředí se netýká pouze ČR, ale jedná se o celosvětové, a tak vedle řešení této situace na mezinárodní úrovni je samozřejmě nutností poskytovat ochranu životnímu prostředí i v jednotlivých vnitrostátních úpravách. Česká republika se v tomto samozřejmě nijak neliší. Listina základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky v článku 35 garantuje základní práva, jež se vztahují k životnímu prostředí (Anonymus 2011, www.epravo.cz). Poškození životního prostředí je definováno jako zhoršování jeho stavu znečišťováním nebo jinou lidskou činností nad míru stanovenou zvláštními předpisy. Ekologická újma je definována jako ztráta nebo oslabení přirozených funkcí ekosystému, vznikající poškozováním jejich složek nebo narušením vnitřních vazeb a procesů v důsledku lidské činnosti (Mlčoch, 1998). Člověk postupně zjišťuje, že není a nemůže se stát pánem přírody, ale že je a vždycky zůstane její součástí a že jen při respektování jejich zákonitostí má naději nejen na přežití, ale i na další společenskoekonomický rozvoj (Hadač, 1983). Lidé a příroda, která je obklopuje, směřují ke kolizi, lidská činnost způsobuje vážné a mnohdy nenávratné poškození životního prostředí a zdrojů kritického významu. Nebude-li uplatňována řádná kontrola, většina aplikovaných praktik ohrozí budoucnost, jakou bychom si přáli pro lidskou společnost a rostlinnou a živočišnou říši (Smidak, 1996). Dnešní euroatlantická civilizace trpí utkvělou sebestačnou představou, jak škodí životnímu prostředí. Je to kromě jiného i důsledkem široce

zavedené “zelené” propagandy, jenž šíří polopravdy a smyšlenky o údajně citlivém vztahu jiných civilizací a kultur k přírodě (Mihulka, 2005). Poškození životního prostředí je definováno jako zhoršování jeho stavu znečišťováním nebo jinou lidskou činností nad míru stanovenou zvláštními předpisy (Sucharovová, 2001). Vývoj tlaků na životní prostředí na národní úrovni v ČR přispívá ke snižování globálních tlaků, a tím i globálních environmentálních problémů, mezi které patří úbytek ekosystémových služeb, klimatická změna, využívání přírodních zdrojů a produkce odpadů, změny ve využití území a úbytek biologické rozmanitosti. Meziroční pokles emisí skleníkových plynů byl v ČR pátý nejvyšší mezi zeměmi EU27, pokles emisí skleníkových plynů o 27,5 % od roku 1990 představuje více než dvojnásobný pokles oproti poklesu emisí v celé EU27 o 11,3 % (Krebsová, 2010). Předmětem právní úpravy v rámci environmentálního práva je chování člověka ve vztahu k jeho životnímu prostředí, tj. vlivy člověka na stav životního prostředí. Cílem regulace této oblasti práva je dosáhnout příznivý stav životního prostředí, který by umožnil existenci a zdravý rozvoj nejen současné generaci, ale i generacím budoucím. Jde o udržení ekologické stability, s využitím nástrojů právní úpravy (Škultéty, 2002).

Potřeba trestněprávní ochrany životního prostředí se vyvíjela. Podle odborné literatury umožnil nabýt poznání o tom, že poškození životního prostředí je vysoce rizikový faktor pro společnost, hospodářský a společenský rozvoj ve druhé polovině 20. století, kdy v západních zemích začaly být všeobecně vnímány otázky škod na životním prostředí a škod způsobených ekologickými. V této době byl zaznamenán nárůst negativních následků, a to jak v úhrnu škod způsobených u jednotlivých činností, tak u jednotlivých událostí, kde rostla újma způsobená na životním prostředí (Vaníček, 2007). Normy a instituty na ochranu životního prostředí se v právních systémech jednotlivých států i v pramenech práva mezinárodního a později i evropského komunitárního cíleně objevují od sedmdesátých let minulého století. Jakkoliv má právo nezastupitelnou funkci, přesto je závislé a nemůže nahradit ostatní společenské prostředky v oblasti životního prostředí. Právní normy musí vždy vycházet z nejnovějších vědeckých a technických poznatků přírodovědných, vzdělávacích, technických, politických, ekonomických či sociálních oborů (Damohorský, 2003).

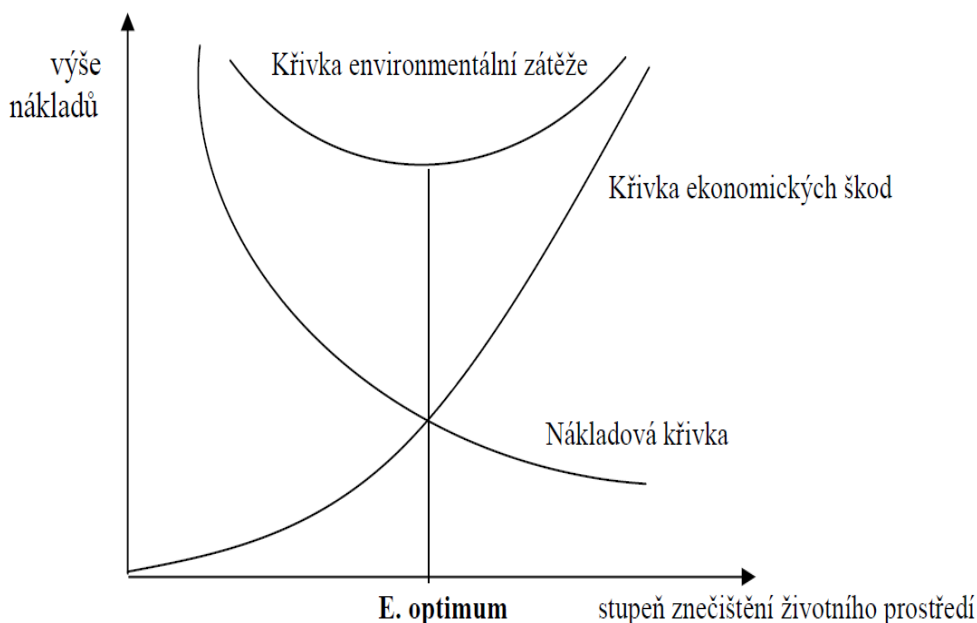
2.2.3. Ekologická újma a znečišťování životního prostředí

Nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímo (Anonymus 2011, ASPI: Zákon č. 167/2008). Vnášení takových fyzikálních, chemických nebo biologických činitelů do životního prostředí v důsledku lidské činnosti, které jsou svou podstatou nebo množstvím cizorodé pro dané prostředí. (Anonymus 2010, ASPI: Zákon č. 17/1992 Sb.) Dne 17. srpna 2008 nabyl účinnosti zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a její nápravě a o změně některých zákonů, jehož účelem je transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí do právního řádu České republiky. Tento zákon je právním předpisem přijatým v oblasti ochrany životního prostředí, který má zejména s ohledem na řešení ekologické újmy na chráněných druzích a přírodních stanovištích úzkou vazbu rovněž na problematiku ochrany přírody a krajiny, a tudíž i na zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (Vícha, 2008). Zařadit ekologickou újmu do příslušné kategorie a konstatovat vznik ekologické újmy dělá nemalé obtíže. Z tohoto důvodu byla na konci roku 1992 ustanovena pracovní skupina složená z odborníků a zástupců ministerstev, kteří se shodli na následujících postupech:

- 1) Vycházet jednoznačně z chápání ekologické újmy jako ze ztráty na ekosystému a jeho funkcích.
- 2) V případě poškození jednotlivých složek životního prostředí či části přírody, které nenaruší ekosystém, nechávat tyto jako ekologickou újmu a tedy nevyvozovat trestní, ale pouze administrativně právní odpovědnost.
- 3) Nekvalifikovat ekologickou újmu číselně, (zejména ne v penězích nebo jednotkách). Nepřípustné je sumarizování hodnot jednotlivých zničených nebo poškozených objektů.
- 4) Kvalifikovat ekologickou újmu (v případě značné újmy a újmy velkého rozsahu), pouze určitými stupni, které jsou stanoveny určitými kritérii (Damohorský, 1994).

K životnímu prostředí a jeho znečišťování jsou stanovena optima znečišťování životního prostředí aplikovány základní souvislosti a vztahy mezi ekonomickými škodami a dodatečnými, resp. kompenzačními náklady a náklady na zabránění znehodnocení životního prostředí prostřednictvím konstrukce křivek (Lopušný, 1999).

Graf č. 1: Statický model optima znečišťování životního prostředí

(Lopušný, 1999)

2.2.4. Environmentální bezpečnost

Stav, kdy lidská společnost a ekologický systém na sebe vzájemně působí trvale udržitelným způsobem, jednotlivci mají dostatečný přístup ke všem přírodním zdrojům a existují mechanismy na zvládnání krizí a konfliktů přímo či nepřímo spojených s životním prostředím. V tomto stavu jsou minimalizovány hrozby spojené s životním prostředím a způsobené přírodními nebo společností vyvolanými procesy (popř. jejich kombinací), ať už záměrně, nezáměrně nebo následkem nehody. Tyto hrozby mohou zapříčinit nebo zhoršovat již existující sociální napětí nebo ozbrojený konflikt. Absolutní většina z nich navíc nerespektuje státní hranice a často může působit globálně (Anonymus 2010, [www. mvcr.cz](http://www.mvcr.cz)).

2.3. PRÁVNÍ ASPEKT NA OCHRANU ŽP

2.3.1. Prameny práva životního prostředí

Právo životního prostředí nevznikalo systematicky, na základě určité koncepce a stanovených cílů. Vyvíjelo se spíše podle momentální potřeby, přijímáním aktuálních právních předpisů, které řešily konkrétní vzniklé problémy. Přesto lze tuto právní úpravu utřídit do jakéhosi systému podle jejích hlavních pramenů. Prameny práva ŽP se dělí na primární a sekundární prameny (Anonymus 2010, www.mzp.cz/osv/). Ve vnitrostátní právní úpravě ochrany životního prostředí nalezneme všechny formy normativních aktů, od zákonů až po vyhlášky obcí. Tento normativní systém přesto postrádá zákon, který by alespoň z části v úpravě základních vztahů plnil funkci sjednocujícího prvku. Úprava stejných vztahů se mnohdy opakuje v několika zákonech a není provedena vždy stejným způsobem. Řešením je systematický proces integrace legislativy, který by sjednocoval prameny právní úpravy životního prostředí na společných základech a principech (Damohorský, 2003).

2.3.2. Ohrožování, poškozování a znečišťování životního prostředí

Jedná se o základní pojmy, které se týkají deliktní odpovědnosti v oblasti životního prostředí. Je zapotřebí, aby docházelo k rozlišování těchto pojmů, jak tomu učinil J.Kopáč (r.1979), který poukázal na nesprávné používání termínu znečišťování životního prostředí, které dle jeho názoru lze pouze ohrozit nebo poškodit, neboť znečistit lze jen jeho jednotlivé složky. Pojem zničení je rovněž obsažen v některých normách na ochranu životního prostředí, z právního hlediska lze slovo zničení pojímat jako poškození. Ohrožení však není v našem právním řádu nijak definováno, ale ani užíváno jednotně. Rozhodujícím je článek 35, odst. 3 Listiny základních práv a svobod, kde je uvedeno: „Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje a druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem“ (Damohorský, 1994).

Přílohy: Graf č.9, str. 55

2.3.3. Sankce a tresty za porušení povinností na úseku ochrany ŽP

Každý, kdo poškodí životní prostředí nebo jiným protiprávním jednáním způsobí ekologickou újmu, musí obnovit přirozené funkce narušeného ekosystému nebo jeho části. V případě, že tak nemůže učinit, nebo nelze-li tak provést z účelného důvodu, je povinen nahradit ekologickou újmu jiným způsobem. Pokud i tato náprava není možná, lze nahradit tuto újmu v penězích. Souběh uvedených náhrad se nevylučuje. Způsob výpočtu ekologické újmy stanoví zvláštní předpis (Drobník, 1999). Systém peněžitých sankcí za porušení povinností na úseku ochrany životního prostředí je zaveden. Tyto sankce můžeme nazývat rovněž pokutami (Mlčoch, 1998). Správní odpovědnost za protiprávní chování v oblasti ochrany životního prostředí je založena na tzv. správních sankcích, kterými jsou právní následky porušení právních norem v oblasti veřejné správy. Dané sankce lze rozlišit na správní tresty a ostatní správní sankce. Správní tresty mají za následek potrestat toho, kdo porušil právní povinnost a zároveň na něj působit výchovnou formou a naopak ostatní správní sankce mají za cíl dosáhnout přerušení (odstranění) protiprávního stavu, případně i jeho nepříznivých důsledků (Pekárek, 2002). Objektem ochrany právních norem je lidské zdraví, život a složky životního prostředí. Možné tresty, které jsou v zákoně uvedeny: trest odnětí svobody, peněžitý trest, propadnutí věci a dále ochranná opatření, zejména uložení povinnosti uvést životní prostředí do původního stavu tam, kde je to možné (Damohorský, 2007). V případě nejasností ohledně vzniklé škody nebo z důvodu přesného vymezení a stanovení škod je zapotřebí zajištění znaleckého posudku. Tento znalecký posudek se může stát jedním z předložených podkladů, které jsou třeba pro rozhodnutí ve správním řízení. Stěžejní právní normou ve správním procesu týkající se znaleckého posouzení je § 56 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. Podle tohoto ustanovení správní orgán ustanoví znalce (až) tehdy, pokud jeho úřední osoby nemají odborné znalosti a nelze je opatřit ani od jiného správního orgánu a samotné správní rozhodnutí závisí na posouzení skutečností, ke kterým je těchto odborných znalostí zapotřebí (Hůlková, 2010). V zákoně č. 200/1990 Sb. o přestupcích je životní prostředí chráněno paragrafovým ustanovením § 45, kde v prvním odstavci je uvedena skutková podstata přestupku a ve druhém odstavci je již stanovena horní hranice sankčního postihu (pokuty), kterou lze uložit za porušení ustanovení právě prvního odstavce. V tomto případě je horní hranice ve výši 10.000,- Kč (Kučerová, 2009). V zákoně č. 17/1992

Sb. O ochraně životního prostředí, jsou v § 28 uvedeny sankce za poškozování životního prostředí, zde je v prvním odstavci, písmena a) uvedena horní hranice sankce 1 000 000,- Kč, kterou je možno uložit právnické nebo fyzické osobě oprávněné k podnikání, která způsobila ekologickou újmu při porušení právních předpisů v souvislosti se svojí činností. V písmenu b) daného odstavce je horní hranice sankce 500 000,- Kč, kterou lze uložit též osobě, která neučiní opatření k nápravě nebo neupozorní orgán státní správy. Ve druhém odstavci předmětného paragrafového znění je zahrnut časový odstup, dokdy je možno porušení právních předpisů projednat formou pokuty (Drobník, 1999).

2.3.4. Správní soud ve vztahu k ochraně životního prostředí

Správní soudnictví je hlavním prostředkem nezávislého přezkoumávání aktů veřejné správy. Současná úprava správního soudnictví vykazuje ve vztahu k ochraně životního prostředí nedostatky:

- Soud přezkoumá jen rozhodnutí vydaná ve správním řízení - vyloučeny jsou všechny postupy, které nejsou správním řízením (EIA, lesní hospodářské plány, územní plány). V dané věci je pro možnou nápravu zapotřebí zejména omezit případy, kdy orgány veřejné správy nepostupují podle správního řádu a rozšířit přezkum soudů novelou občanského soudního řádu i na výsledky postupu mimo správní řád.
- Žalobu mohou podat pouze účastníci řízení. Pro veřejnost je mnohdy složité získat statut účastníka řízení, a to zejména v případech, kdy v řízení nejsou dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny (např. při povolování záměrů ve městech).

Možnou nápravou se zde jeví řešení zejména v úpravě a rozšíření zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, kde se budou moci občanská sdružení účastnit všech řízení, u kterých budou dotčeny zájmy ochrany životního prostředí. Dále by bylo přínosné zavést institut veřejné správní žaloby a zavedení institutu ombudsmana, který by byl oprávněn podat správní žalobu ve veřejném zájmu (Dohnal, www.tretiruka.cz, 1999).

2.4. INFORMOVANOST VE VZTAHU K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ

Práva občanů ČR na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů nesmějí být dotčena. Zák. č. 123/1998 Sb. upravuje podmínky, za nichž má každý právo na informace o životním prostředí, kterými mohou disponovat orgány veřejné správy, jakož i řízené nebo pověřené právnické osoby. V tomto zákoně jsou specifikované podmínky, za nichž jsou takové informace zpřístupňovány veřejnosti. V § 2 písm. a) zákona je uveden demonstrativní výčet informací, které jsou předmětem tohoto zákona, patří sem např. informace o stavu životního prostředí, o příčinách a důsledcích tohoto stavu, o stavu jednotlivých složek životního prostředí atd. (Damohorský, 1999). V tomto paragrafovém ustanovení je rovněž písm. b) uvedeno, kdo je oním subjektem, který je povinen informace poskytovat. Jsou jím správní úřady a jiné organizační složky státu a orgány územních samosprávných celků, právnické nebo fyzické osoby, které na základě zvláštních právních předpisů vykonávají v oblasti veřejné správy působnost vztahující se přímo nebo nepřímo k životnímu prostředí a právnické osoby založené, zřízené, řízené nebo pověřené již uvedenými subjekty, jakož i fyzické osoby pověřené těmito subjekty, které na základě právních předpisů nebo dohody s těmito subjekty poskytují služby, které ovlivňují stav životního prostředí a jeho jednotlivých složek (Kovaříková, 2008). „Je důležité nejen přírodě rozumět a dokázat se do ní vcítit, ale také mít o ní aktuální informace“ (Tomeček, 1998). Lepší přístup veřejnosti k informacím o životním prostředí a šíření těchto informací přispívají k větší osvětě o otázkách životního prostředí, k volné výměně názorů, k účinnější účasti veřejnosti při rozhodování o otázkách životního prostředí a k lepšímu životnímu prostředí. V roce 1990 přijala Rada směrnici 90/313 o svobodném přístupu k informacím o životním prostředí. Tato směrnice dává právo jakékoliv fyzické nebo právnické osobě přistoupit k informacím o životním prostředí, které jsou v držení orgánů veřejné moci nebo subjekty s veřejnými povinnostmi pro životní prostředí a pod dohledem orgánů veřejné moci (Krämer, 2000).

Příloha: Graf č. 4-5 str. 53

2.5. PROBLEMATIKA JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ ŽP

2.5.1 Pytláctví

Od 1. 1. 2010 vstoupil v platnost nový trestní zákoník, kterým došlo i ke změně v definici základní skutkové podstaty trestného činu pytláctví. Tato změna spočívá v tom, že v ustanovení § 304 odst. 1 trestního zákoníku je uvedeno, že podmínkou pro právní kvalifikaci jednání pachatele jako trestného činu pytláctví je to, aby ulovená zvěř či ryby byla v hodnotě nikoli nepatrné (Kšica, 2010). Hranice výše škody, prospěchu, nákladu k odstranění, poškození životního prostředí a hodnoty věci a jiné majetkové hodnoty, škodou nikoli nepatrnou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5000 Kč (Anonymus 2009, PP PŘ Praha). V současné právní úpravě se pytláctví dopustí ten, kdo neoprávněně uloví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné nebo ukryje na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné. V prvním odstavci se jedná o trestní sazbu, jejíž horní hranice nepřevyšuje odnětí svobody na dvě léta. Ve druhém odstavci daného paragrafu jsou jednotlivě vymezeny vedlejší SPTČ, které zvyšují trestnost na horní hranici pěti let z důvodu vyšší škodlivosti pro společnost. Znamená to, že pokud někdo neoprávněně loví, avšak dosud nic neulovil, dopouští se svým jednáním pouze přestupku. Takového pachatele nelze stíhat ani za přípravu k trestnému činu pytláctví, protože to není v zákoně výslovně uvedeno, že příprava daného trestného činu je rovněž trestná (Šíma, 2010).

Hodnota zvěře se určuje prostřednictvím minimálních nákladů na vrácení jedince téhož druhu do honitby. V takovémto případě je zapotřebí uvést honitbu do původního stavu. Pro celkovou hodnotu trofejové zvěře je nutné připočítat i hodnotu trofeje. Pro tyto účely je možné využít soudního znalce nebo nahlédnout do tabulek sazebníku Vojenských lesů a statků. Bodovou hodnotu orientačně mohou určit hodnotitelé Ústřední hodnotitelské komise trofejí (Hájek, 2010). Již v prvních dnech účinnosti nového trestního zákoníku žádala Asociace profesionálních myslivců jeho novelu. Právní úprava pytláctví v novém kodexu je podle ní špatná. Asociace chce pevný ceník a novelu, která bude stanovovat, že trestným činem je každý nelegální lov střelnou zbraní, lov v organizované skupině a lov zvlášť zavrženíhodným způsobem (Anonymus 2010, www.enviport.cz).

Pytláctví je upraveno v § 304 tr. zákoníku, je tedy mezi trestnými činy

spáchanými proti životnímu prostředí. Tato změna v systematice zařazení trestného činu pytláctví sama o sobě nemá žádný podstatný praktický význam. Naznačuje sice, že zřejmě chce poskytnout zvěři a rybám zvýšenou ochranu [staví-li tedy životní prostředí nad pořádek ve věcech veřejných], ovšem ve skutečnosti tomu je spíše naopak (Šíma, 2010). Ministerstvo zemědělství na vytvoření zásad oceňování neoprávněně ulovené zvěře, které by se staly vodítkem pro ujednocení pohledu na oceňování neoprávněně ulovené zvěře, dlouhodobě spolupracuje s Výzkumným ústavem lesního hospodářství a myslivosti, Českomoravskou mysliveckou jednotou a Ministerstvem spravedlnosti (Anonymus 2009, [www. eagri.cz](http://www.eagri.cz)). Podle ustanovení § 36 zákona o myslivosti a ust. § 1 vyhlášky Mze č. 491/2002 Sb. je lov zvěře plánován, a proto uživatel honitby musí o nelegálně ulovenou zvěř snížit lov tohoto druhu zvěře. Z toho vyplývá nebezpečí, pokud se bude situace vyvíjet dál stejným směrem a kadávery zvěře nebudou v honitbě nacházeny (tudíž evidovány v mysliveckém výkaznictví), může postupně dojít k nežádoucímu snižování početnosti daného druhu zvěře až pod hranici minimálních stavů (Jelínek, 2007).

Přestupkový zákon rovněž zahrnuje zákonné ustanovení § 35, kde jsou uvedena protiprávní jednání na úseku zemědělství, myslivosti a rybářství. V tomto paragrafu jsou uvedeny v prvním odstavci jednotlivé skutkové podstaty přestupků, jejichž účelem je chránit zájem tohoto zákona. Dále jsou zde uvedeny odkazy na zvláštní právní předpisy, jejichž chráněný zájem nesmí být dotčen. Ve druhé odstavci jsou uvedeny možné sankční postihy k jednotlivým přestupkovým jednáním, které jsou uvedeny v prvním odstavci (Košíčiarová, 2002).

2.5.2. Lesní hospodářství

Ochrana přírody a péče o lesy mají na území dnešní České republiky dlouhou tradici. První zmínky o pravidlech ohledně lovu byly zaznamenány již v roce 950. V roce 1348 obsahoval Český zákoník „Maiestas Carolina“ několik článků o ochraně lesů, již zde existovaly obecně závazné normy definující práva a povinnosti vlastníků půdy ve vztahu k lesům. V roce 1838 již byly v Čechách vytvořeny dvě lesní rezervace. V roce 1904 byl v Praze založen Svaz okrašlovacích spolků, jehož náplní byla ochrana stromů a památek v krajině (Šindelářová, 1999).

Ochrana lesa se zajišťuje také právními prostředky upravenými v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Jsou to zejména:

- a) účast na tvorbě a schvalování lesních hospodářských plánů s cílem zajistit ekologicky vhodné lesní hospodaření,
- b) ochrana lesa jakožto významného krajinného prvku; všechny lesy jsou ze zákona významnými krajinnými prvky, přičemž je pro potřeby zákona o ochraně přírody nutné hodnotit les jako celý lesní ekosystém a ne jako poněkud nevyhovující definice lesa podle lesního zákona,
- c) ochrana v rámci územních systémů ekologické stability,
- d) ochrana v rámci přírodních parků a přechodně chráněných ploch jako součástí ochrany krajinného rázu,
- e) ochrana lesa jako stanoviště určitých druhů ptáků v rámci druhové ochrany a ochrana lesa jako areálů rozšíření, lovu potravy, rozmnožování, hnízdění, zimování, tahových zastávek, pelichání, atd. V rámci vyhlášených ptačích oblastí, coby součástí soustavy NATURA 2000,
- f) ochrana lesa jako přírodní stanoviště v rámci evropsky významných lokalit, coby součástí soustavy NATURA 2000,
- g) ochrana lesa jakou součástí zvláště chráněných území podle § 14 ZOPŘK
(Vojtěch, 2006).

Bez ohledu na to, že povolení ke kácení může být vydáno jen na žádost vlastníka pozemku, na kterém dřeviny rostou je odpovědná osoba, která svým jednáním naplní znaky skutkové podstaty příslušného přestupku, tím, že pokácí bez povolení dřevinu rostoucí mimo les (§ 87 odst. 2 písm. e), § 87 odst. 3 písm. d) zákona č. 114/1992 Sb., (Jelínková, 2009).

Kácení dřevin bez patřičného povolení nebo oznámení příslušnému úřadu a jejich poškození je klasifikováno jako přestupek či protiprávní jednání, jejichž postih řeší ustanovení § 87 (fyzické osoby) a § 88 (právní osoby) zákona č. 114/1992 Sb. (Anonymus 2007, www.nppodyji.cz).

2.5.3 Vodní hospodářství

Vodní zdroje jsou v České republice zatěžovány v mírně vysoké míře a mělo by docházet k pečlivé správě a hospodárnosti. Kvalita vodních toků je v mnoha částech státu velmi špatná, jedná se o znečištění zejména mikrobiální kontaminací. Kvalitativní normy u podzemních vod je překračován na velkém množství měřících stanic převážně organickými a ropnými látkami a nitráty (Šindelářová, 1999). Povrchové a podzemní vody jsou jedním ze základních surovinových zdrojů. Vzhledem k tomu, že voda je nenahraditelnou složkou s celospolečenským významem, musíme tuto surovinu chránit zákonem. Ochrana a zachování vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti vodních zdrojů je veřejným zájmem (Drobník, 1999). Znečištění vod stále narůstá, roste i spotřeba vody, a proto i její vzácnost. První růst znečištění u nás souvisel s industrializací a urbanizací v padesátých letech, kdy na výstavbu čistíček „nebyl čas“. Od roku 1957 se výstavba čistíren stala jmenovitým úkolem sledovaným vládou a růst znečištění se zpomalil (Hadač, 1983).

Dne 1. srpna 2010 nabývá účinnost zákon 150/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), který mimo jiné novým způsobem řeší např. nakládání s vodami, ke kterému je třeba či není třeba povolení; povolování vodních děl; péči o vodní zdroje a vodní toky; omezení práv k nemovitostem při vodních tocích; ochranu před povodněmi; povrchové a podzemní vody; havárie; zavádí institut opatření obecné povahy a přenesenou působnost ve vodním hospodářství (Olšanová, 2010). Vodní hospodářství, které v ustanovení § 34 přestupkového zákona taxativně vyjmenovalo prohřešky proti vodnímu zákonu, stanovilo vyšší sankcí a v odstavci 3 uvedlo, že pokuty za tyto přestupky ukládá buď obecní úřad obce s rozšířenou působností, nebo Inspekce. V oblasti odpadů však přestupkový zákon nic takového neobsahuje [pomineme-li písmeno h) § 47, který se věnuje veřejnému pořádku a týká se založení černé skládky]. Přestupkový zákon se tedy za sledované období v těchto pasážích také nezměnil (Barchánek 2010, www.tretiruka.cz).

2.5.3.1. Přestupky na úseku vodního hospodářství

Přestupku se dopustí ten, kdo odebere povrchovou nebo podzemní vodu bez potřebného povolení vodoprávního úřadu nebo v rozporu s ním, dále kdo vypustí odpadní nebo důlní vody do vod povrchových nebo podzemních, popřípadě do kanalizace, v rozporu s vodním zákonem. Přestupkem je rovněž znečištění povrchové nebo podzemní vody nebo ohrožení její jakosti nebo zdravotní nezávadnosti. Dále nesmějí být porušeny povinnosti týkající se vodních děl ohledně stavebních předpisů a jiné povinnosti stanovené vodním zákonem, nebo povinností z něj vyplývajících. U daných přestupků, které vykazují nižší stupeň škodlivosti a jsou uvedeny převážně 1 odstavci paragrafového znění vodního zákona je možno uložit pokutu až do výše 50 000 Kč. U přestupků zobecněných ve druhém odstavci je horní hranice pokuty ve výši 100 000 Kč. Pokuty ukládá Česká inspekce životního prostředí nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností (Kučerová, 2009).

2.5.4. Odpadové hospodářství

Velká množství odpadu vznikají v důsledku důlní těžby, průmyslové výroby a služeb. Jedná se o vysoký podíl nebezpečného odpadu na celkovém množství vyprodukovaného odpadu, větší část odpadu je skladována, menší procento odpadu se využívá jako zdroje druhotných surovin a energie. Česká republika stále zaostává v nakládání s odpady za mnoha zeměmi. Technologie a recyklace využití druhotných surovin jsou nedostačující, stejně jako kapacita recyklačního průmyslu (Šindelářová, 1999). Dle zákona o odpadech č. 125/1997 Sb. ze dne 13. května 1997 ve znění zákona č. 167/1998 Sb., je odpad movitá věc, která se stala pro vlastníka nepotřebnou a vlastník se jí zbavuje s úmyslem ji odložit nebo se jedná o věc, která byla vyřazena na základě zvláštního právního předpisu. S odpady lze nakládat pouze způsobem uvedeným v zákoně, další manipulace s odpady je možná pouze v zařízeních, místech a objektech k tomu určených, při splnění zákonných podmínek (Drobník, 1999).

zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a změně některých dalších zákonů část jedenáctá - výkon veřejné správy v oblasti odpadového hospodářství

Veřejnou správu v oblasti odpadového hospodářství vykonávají:

- a) ministerstvo
- b) Ministerstvo zdravotnictví
- c) Ministerstvo zemědělství
- d) inspekce
- e) Česká obchodní inspekce
- f) Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
- g) celní úřady
- h) Policie České republiky
- i) orgány ochrany veřejného zdraví
- j) krajské úřady
- k) obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- l) obecní úřady a újezdní úřady

(Anonymus 2011, www.business.center.cz).

Další právně nezávazné dokumenty, které jsou jakýmsi mezistupni legislativního procesu, jsou tzv. Zelené knihy, případně komunitární strategie (k nakládání s odpady apod.) doporučení a stanoviska Komise Evropského parlamentu. Formulují společný problém, navrhují jeho postupné řešení, vybízejí k diskusi a hledání konsenzu (Kočíková, 2000). Posuzování otázky, zda jde o odpad nebo druhotnou surovinu označovanou rovněž za odpad, je z právního hlediska velmi složité (Chmelík, 2005). Odpady se zařazují pod šestimístná katalogová čísla druhů odpadů uvedená v Katalogu odpadů, stanoveném ve vyhlášce č. 381/2001 Sb. Prvé dvojčíslí označuje skupinu odpadů, druhé dvojčíslí podskupinu odpadů a třetí dvojčíslí druh odpadu (Anonymus 2008,). Nakládání s jakýmkoliv nebezpečnými odpady je možné pouze se souhlasem příslušného orgánu. Souhlas k nakládání s nebezpečnými odpady uděluje místně příslušný okresní úřad (Sucharovová, 2001). Zákon zásadním způsobem sníží administrativní zátěž především malých a středních podnikatelů. Hlášení o produkci odpadů se budou podávat elektronicky. Zvýšením minimální hranice produkce odpadů z 50 na 100 tun (u nebezpečných odpadů z 50 na 100 kg) se sníží počet povinných ohlašovatelů o 40 %, což bude opět znamenat významnou úlevu především pro drobné podnikatele (KAŠPAR 2009, www.mzp.cz).

4. června roku 2009 vyšel ve Sbírce zákon č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů. Cílem právní úpravy je přenést do právního řádu České republiky platnou směrnici Evropského parlamentu a Rady č.

2006/21/ES, která se zabývá nakládání s odpady z těžebního průmyslu. Tato problematika nebyla ČR dosud zahrnuta v zákoně o odpadech a ani prováděcích předpisech k zákonu o odpadech (Pecinová, 2009). V dnešní době se likvidací odpadů zabývají i organizovaná zločinná uskupení, která se umějí dobře adaptovat a integrovat do hospodářských mechanismů. Organizovaný zločin již není pouze stálíci na černém trhu, ale prorůstá i do legální sféry obchodování, kde vytvářejí tzv. krycí mechanismy (Chmelík, 2004).

Přílohy: Graf č.6-8, str. 54-55

2.5.5. Ochrana ovzduší

V České republice byla v polovině roku 2002 přijatá nová právní úprava na ochranu ovzduší, jedná se o z. č. 86/2002 Sb. o ochraně ovzduší. V porovnání s předchozí právní úpravou z roku 1991, zavedla do ochrany vnějšího ovzduší vedle dosavadního přístupu převážně emisního i důležité nástroje přístupu emisního, změnila kategorizaci stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší a rozšířila soubor povinností provozovatelů těchto zdrojů (ANONYMUS 2003, www.cizp.cz).

Je odhadováno, že je téměř 23% populace v České republice vystavováno ovzduší, které nesplňuje normy kvality, více než v jednom parametru. Ovzduší je posuzováno dle obsahu emisí atmosferických znečišťujících látek (Šindelářová, 1999). Emise skleníkových plynů meziročně v roce 2008 poklesly o 4,1 %, od roku 1990 o 27,5 %. Poklesy emisí jsou více než dvojnásobné oproti celkovému poklesu emisí v zemích EU27. Meziročně stoupl počet domácností spalujících tuhá paliva, vzrostl prodej hnědouhelných briket, koksu a černého uhlí pro domácnosti.

Emise skleníkových plynů v ČR, po období mírného růstu na začátku 21. století, po roce 2007 výrazně klesají. Zaznamenaný meziroční pokles celkových emisí skleníkových plynů o 4,1 % v roce 2008 byl největší od roku 1998, největší snížení emisí zaznamenala veřejná energetika a průmysl. Pokles emisí byl pravděpodobně ovlivněn počátkem celosvětové ekonomické recese (Anonymus 2010, www.cenia.cz). Největším současným problémem stavu životního prostředí v ČR je kvalita ovzduší. Prioritou vlády je snížení této zátěže s důrazem na ty oblasti, v nichž je situace v některých obdobích roku dlouhodobě kritická (např. Moravskoslezský kraj). Bude proto prosazovat snižování emisí znečišťujících látek, jakož i energetické úspory a efektivní hospodaření s energií ve výrobě,

distribuci i spotřebě, ať už jde o moderní účinné technologie výroby, účinně zateplené budovy, výstavbu nízkoenergetických budov nebo úsporné spotřebiče (ANONYMUS 2010, [www. img.aktualne.centrum.cz](http://www.img.aktualne.centrum.cz)).

2.5.6. Týrání zvířat

Po roce 1989 bylo týrání zvířat společenským tématem, které bylo od 1.1.1992 podpořeno platnou legislativou. Při schvalování legislativně-právní normy bylo čerpáno z legislativy Evropské unie, která měla s touto problematikou již řadu zkušeností a oporu v zákonech. V současné době je ochrana zvířat v EU řešena mnohými právními normami, směrnicemi, rozhodnutími, nařízeními a usneseními, která mají za úkol v co nejširší míře chránit životy a zdraví zvířat.

V ČR je základní právní normou Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Účelem tohoto zákona je ochránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcení bez důvodu, pokud byly způsobeny byť i z nedbalosti člověkem. (Chmelík 2005). V trestním zákoníku je týrání zvířat ošetřeno v § 302 ve třech odstavcích. Je zde řešen jak způsob provedení týrání, místo, kde k týrání dochází, tak i následek a recidiva. (Anonymus 2009, Trestní zákoník, PPČR-pracovní pomůcka)

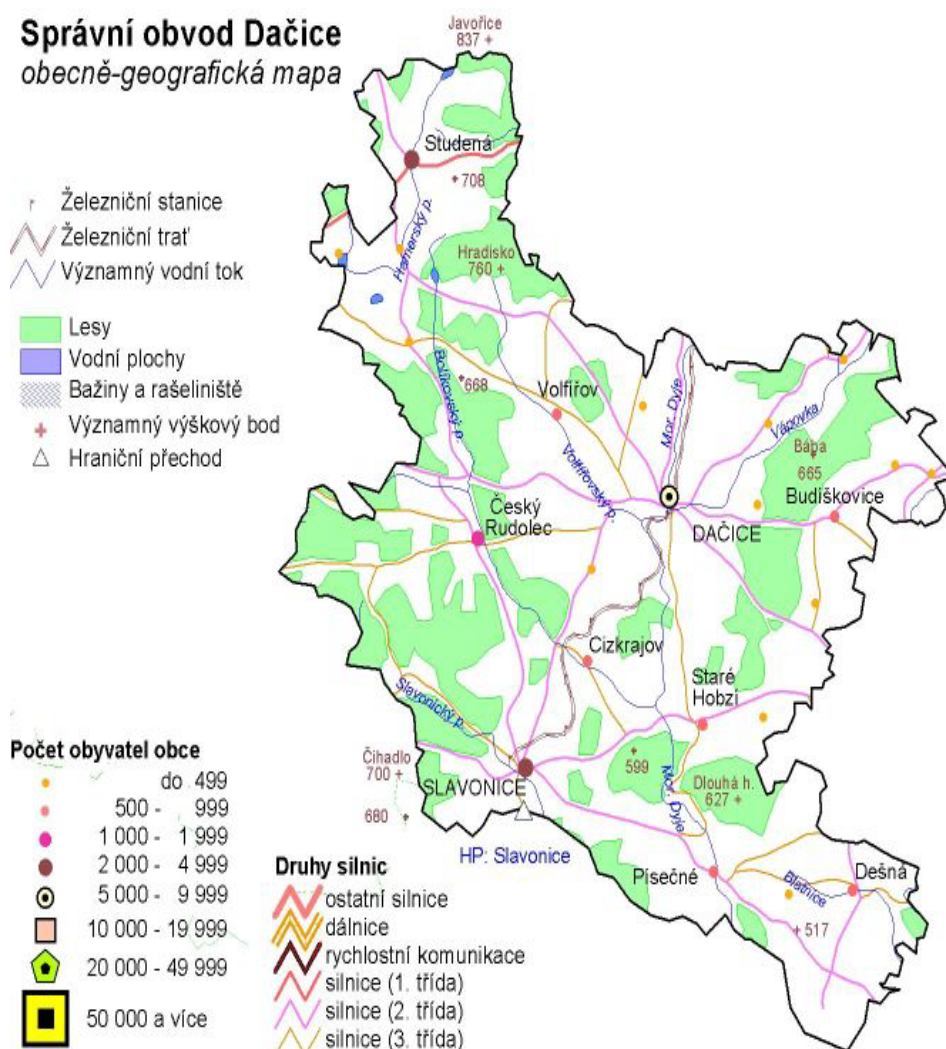
V mnoha zemích jsou zvířata z právního hlediska brána jako movité věci, od posledních desetiletí 20. století se čím dál častěji objevuje názor, na jejich ochranu jako živé bytosti. Týrání zvířat se tak stává v mnoha zemích trestným činem, za který hrozí pachateli trest odnětí svobody v různé délce v závislosti na státě. V dalších zemích se jedná o přestupek, kde pachatel je povinen uhradit pouze škodu či pokutu. V dalších zemích nejsou zvířatům přisouzena žádná práva, a tak se při špatném chování k nim nejedná o žádný přestupek. Legislativní pohled na tyto činy vůči zvířatům jsou závislé na kulturním prostředí a aktivitám obyvatelstva, které se zasadilo o zavedení práv zvířat na základě mediálně známých případů (Skalíková 2009, www.zaopavu.cz)

2.5.7. Pašování chráněných druhů rostlin a živočichů

Ze zkušeností odborníků je avizováno, že má Česko nejlepší pašeráky exotických zvířat i rostlin a zdaleka již v této činnosti předčily Polsko a Maďarsko, které jsou spolu s námi významnou evropskou ale i světovou křižovatkou, odkud zásilky putují do dalších zemí. Pašeráci jsou za vydělané peníze ochotni riskovat i mnohaletý pobyt ve vězení, který jim hrozí za jejich protiprávní jednání (Machurková, 2004). Obchod se živou přírodou je jedním z nejlukrativnějších nelegálních obchodů dnešní doby. Po drogách a zbraních přináší nejvíce zisku. Mezinárodní konvence se sice obchod s ohroženými druhy zvířat a rostlin snaží regulovat, v podstatě ale není problém koupit si cokoli (Pigula, 2005). Zvláštní ochrana se vztahuje na zvláště chráněné druhy rostlin, hub a živočichů, na památné stromy a na vybraná území. Chráněné druhy organismů jsou vybrány na základě tzv., červených seznamů (kniha), ve kterých jsou uvedeny druhy, jejichž existence je v různém stupni ohrožena (Kvasničková, 1997). Za dva roky 2008 a 2009 celní správa zadržela 559 kusů různých chráněných druhů korálů, ulit a zév a 659 kusů rostlin. V poštovních zásilkách, zasílaných často na objednávku příjemce, pak často celníci objevují různé orchideje, kaktusy, korály, ulity a zévy. Policie má novou zbraň proti pašerákům zvířat (ANONYMUS 2010, www.rozhlas.cz). V pražském kriminalistickém ústavu vytvořili databázi zvířecích chlupů, díky které přesně určí, kde bylo zvíře ulovené, což může pomoci dopadnout pašeráky zvířat.

Autorkou databáze je Hana Eliášová z Kriminalistického ústavu v Praze (Votýpková, 2010). Jedná se o první digitální databázi zvířecích chlupů v Česku, kterou policie vlastní. Obsahuje jak vzorky z více než tří set druhů zvířat žijících v Česku, tzv. exotických druhů, které se k nám dostávají pašováním a které jsme předtím dokázali identifikovat jen s velkými obtížemi (Keméenyová 2010, www.img.aktualne.centrum.cz).

3.1. MATERIÁLY A METODY

(ČSÚ Jihočeský kraj 2011)

K vyhodnocení problematiky protiprávního jednání proti životnímu prostředí na Dačicku bylo čerpáno z poskytnutých materiálů (benchmarking 2010) Odboru životního prostředí při Měú Dačice a z dostupných statistik Policie ČR Obvodní oddělení Dačice. Metoda byla provedena formou vyhodnocení protiprávních jednání na úseku ochrany ŽP na Dačicku, jak v rovině trestných činů, tak i přestupků.

Informace k dané problematice z předchozích let nebylo možno zahrnout do vyhodnocení, jelikož Odbor ŽP v Dačicích nevede statistiky ani výroční zprávy, ze kterých by bylo možno získat potřebné informace.

Přílohy: Graf č. 10, str. 56

3.1.1. VODOPRÁVNÍ ŘÍZENÍ 2010:

- a) **210** meritorních rozhodnutí a zastavení řízení, z toho **23** vydaných správních rozhodnutí z moci úřední.
- b) **50** provedených kontrol (dozorů) se zápisem (mimo správní řízení).
- Vodoprávní dozor podle § 110 zákona č.254/2001 Sb., vodní zákon;
 - Kontrolní prohlídky stavby podle § 133 zákona č.183/2006 Sb., stavební zákon;
 - Dozor podle § 37 zákona č.274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích.
- c) **279** vydaných závazných stanovisek, vyjádření apod.(mimo správní řízení).
- Vyjádření podle § 18 zákona č.254/2001 Sb., vodní zákon;
 - Vyjádření ostatní (pro dotace apod.) – neformální postupy podle § 154 zákona č.500/2004 Sb., správní řád, a násl. zákona č.254/2001 Sb., vodní zákon;
 - Souhlas s provedením ohlášené stavby podle § 106 zákona č.183/2006 Sb., stavební zákon;
 - Kolaudační souhlas podle § 122 zákona č.183/2006 Sb., stavební zákon;
 - Ověření pasportu stavby podle § 125 odst.4 zákona č.183/2006 Sb., stavební zákon;
 - Výzva k účasti na kontrolní prohlídce podle § 133 zákona č.183/2006 Sb., stavební zákon.

3.1.2. LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ 2010:

- a) **78** vydaných správních rozhodnutí, pouze meritorní rozhodnutí a zastavení řízení. Z toho bylo vydáno **58** správních rozhodnutí z moci úřední
- b) **167** vydaných závazných stanovisek, vyjádření apod. mimo správní řízení.
- Stanovisko k územně plánovací dokumentaci podle § 48 odst. 2 písm. b) zákona č.289/1995 Sb., o lesích;
 - Závazné stanovisko k vydání ÚR, jímž mají být dotčeny pozemky podle

§ 48 odst.2 písm. c) určené k plnění funkcí lesa, případně v ochranném pásmu lesa (50 m) zákona č.289/1995 Sb., o lesích;

- Výjimku ze stanovené velikosti nebo šířky holé seče podle § 48 odst. 2 písm. e) zákona č.289/1995 Sb., o lesích;
- Výjimku ze zákonných lhůt pro zalesnění a zajištění kultur podle § 48 odst. 2 písm. f) zákona č.289/1995 Sb., o lesích;
- Ustanovení nebo zrušení lesní stráže podle § 48 odst. 2 písm. g) zákona č.289/1995 Sb., o lesích;
- Vyjádření k žádosti o těžbu podle § 48 odst. 3 zákona č.289/1995 Sb., o lesích;
- Provedení změny odborného lesního hospodáře na žádost vlastníka lesa podle § 37 odst. 5 zákona č.289/1995 Sb., o lesích;
- Vystavení potvrzení o původu reprodukčního materiálu podle § 27 písm. b) zákona č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu.

c) Vyměřeno **15078 ha**, určených k plnění funkce lesa ve správním obvodu.

d) **22** předaných separátů z lesní hospodářské osnovy.

e) **27** lesních hospodářských plánů. Zahrnuty i plány do 50 ha pořízené na základě rozhodnutí vlastníka.

V lesním hospodářství byly řešeny Odborem ŽP níže uvedené přestupky:

- Nezpracované kůrovcové dříví - uložení pokuty podle § 55 odst. 2, písm. b) lesního zákona (LZ) za porušení § 32 odst. 1 a 2 LZ a § 33 odst. 1 LZ - celkem 11 pokut
- Uložení pokuty pro nesplnění opatření (opatřením z roku 2009 uloženo zalesnit holinu starší 2 let ve stanoveném termínu, termín zalesnění do 30.5.2010 - nesplněno) - uložení pokuty podle § 55 odst. 2, písm. d) LZ pro nesplnění § 51 odst. 1 LZ - celkem 2 pokuty
- Uložení pokuty za provedení neoprávněné těžby dřeva - uložení pokuty podle § 55 odst. 1 LZ pro porušení § 31 odst. 2 LZ (překročení velikosti holé seče přes 1 ha) - celkem 1 pokuta
- Uložení pořádkové pokuty za nedostavení se na předvolání k podání

vysvětlení - uložení pokuty podle § 62 odst. 1 správního řádu pro porušení § 59 správního řádu - celkem 1 pokuta

- Uložení pokuty za provádění činností v lese zakázaných - uložení pokuty podle § 55 odst. 2, písm. a) LZ pro porušení § 20 odst. 1, písm. n) LZ (pastva dobytka ne lesních pozemcích) - celkem 1 pokuta
- Uložení blokové pokuty - druh přestupku § 53 odst. 1, písm. g) LZ (vjezd do lesa motorovým vozidlem) - celkem 2 pokuty
- Uložení pokuty 2010 - státní správa myslivosti – 0 pokut

3.1.3. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ 2010:

- a) **32** meritorních rozhodnutí a zastavení řízení. Z toho **4** vydaná správní rozhodnutí z moci úřední.
- b) **16** Počet provedených kontrol (dozorů) se zápisem: Zápisem se rozumí jakýkoli záznam o provedené kontrole (mimo správní řízení).
- Kontroly na základě žádostí dle § 16 odst.2 a 3 zákona č.185/2001 Sb., o odpadech – (souhlas k upuštění od třídění nebo odděleného shromažďování odpadů a udělení souhlasu nakládání s nebezpečnými odpady);
 - Kontroly dodržování podmínek vyjádření vydaných dle § 79 odst.4 zákona č.185/2001 Sb., o odpadech;
 - Kontroly v rámci správního obvodu obce s rozšířenou působností - kontrola dle § 79 odst.1 písm.e) zákona č.185/2001 Sb., o odpadech;
 - Kontroly v rámci správního obvodu obce – kontrola dle § 80 odst. 1 písm.a) zákona č.185/2001 Sb., o odpadech.
- c) **186** vydaných závazných stanovisek, mimo správní řízení
- Vyjádření podle § 79 odst.4 zákona č.185/2001 Sb., o odpadech, - ke zřízení zařízení k odstraňování odpadů, - v územním a stavebním řízení z hlediska nakládání s odpady k zavedení nebo rozšíření výroby oxidu titaničitýho, - ke zřízení malých zařízení pro biologické zpracování využitelných biologicky rozložitelných odpadů.
- d) **214** hlášení evidence odpadů celkem ze zákona o odpadech

3.1.4. OCHRANA OVZDUŠÍ 2010:

- a) **16** vydaných správních rozhodnutí, pouze meritorní rozhodnutí a zastavení řízení.
Z toho **1** vydané správní rozhodnutí z moci úřední.
- b) Nebyly provedeny kontroly (dozory) se zápisem.
- c) Nebyla vydána žádná závazná stanoviska, ani vyjádření mimo správní řízení

3.1.5. ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND 2010:

- a) **43** Počet vydaných správních rozhodnutí a souhlasů s vynětím ze ZPF (podle § 9 odst. 6 zákona č.334/1992 Sb., o ochraně ZPF). U správních rozhodnutí se jedná pouze o meritorní rozhodnutí a zastavení řízení.
- b) **9** vydaných správních rozhodnutí z moci úřední.
- c) **10** provedených kontrol (dozorů) se zápisem. Jedná se pouze o kontroly podle § 18 odst.3 zákona 334/1992 Sb., o ochraně ZPF.
- d) **19** vydaných závazných stanovisek, vyjádření apod. mimo správní řízení (bez souhlas s vynětím ze ZPF).
 - Souhlas ke změně louky nebo pastviny na ornou půdu podle § 2 odst.2 zákona 334/1992 Sb., o ochraně ZPF;
 - Uložení odstranění zjištěných závad podle § 3 odst.3 zákona 334/1992 Sb., o ochraně ZPF;
 - Stanoviska k regulačním plánům a k návrhům vymezení zastavěného území podle § 5 odst.2 zákona 334/1992 Sb., o ochraně ZPF;
 - Souhlasy k návrhům tras nadzemních a podzemních vedení, pozemních komunikací, vodních cest a jejich součástí podle § 7 odst.3 zákona 334/1992 Sb., o ochraně ZPF.
- e) Žádné nezamítnuté odvolání, vč. autoremedury.

3.1.6. OCHRANA ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ A VETERINÁRNÍ PÉČE 2010

- a) **3** vydaná správní rozhodnutí v agendě, pouze meritorní rozhodnutí a zastavení řízení, z toho **1** správní rozhodnutí vydáno z moci úřední.
- b) Kontrol (dozory) se zápisem nebyly provedeny.

- c) Nebyla vydána žádná závazná stanoviska, vyjádření apod.
- d) Nebyla zamítnuta žádná odvolání vč. autoremedury.

3.1.7. OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY 2010

- a) **43** vydaných správních rozhodnutí, pouze meritorní rozhodnutí a zastavení řízení. Z toho **11** správních rozhodnutí vydaných z moci úřední.
- b) **254** vydaných závazných stanovisek, vyjádření apod. mimo správní řízení.
 - Závazná stanoviska k zásahu do VKP podle § 4 odst.2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (pokud není vydáváno vlastním rozhodnutím);
 - Závazná stanoviska k lesním hospodářským plánům, lesním hospodářským osnovám, k odlesňování a zalesňování pozemků nad 0,5 ha a k výstavbě lesních cest, svážnic a lesních melioračních systémů podle § 4 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (pokud není vydáváno vlastním rozhodnutím);
 - Souhlasy k umístování a povolování staveb a jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz podle § 12 odst.2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny(pokud není vydáváno vlastním rozhodnutím);
 - Vymezení systému ekologické stability podle § 4 odst.1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny;
 - Povolení k rozšíření nepůvodního druhu rostlin či živočicha do krajiny podle § 5 odst.4 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny;
 - Souhlasy k ošetřování památných stromů podle § 46 odst.2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny;
 - Dohody k provádění péče o pozemky z důvodu ochrany přírody podle § 68 odst.2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.
- a) **1** nezamítnuté odvolání vč. autoremedury.

3.1.8. RYBÁŘSTVÍ

- a) **177** vydaných závazných stanovisek, vyjádření apod. mimo správní řízení vč. rybářských lístků. Kromě rybářských lístků se jedná o: ustavování a rušení rybářské stráže podle § 20 odst.1 zákona č. 99/2004 Sb. o rybářství.
- b) Žádné nezamítnutých odvolání, vč. autoremedury.

3.1.9. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ – CELKEM 2010

- a) **186** souhrnných vyjádření za všechny sledované agendy v oblasti životního prostředí. Souhrnná vyjádření k záměru stavby pro zpracování PD, ÚPD, EIA a IPPC za oblast životního prostředí a zemědělství.
- b) Odbor životního prostředí při Měú Dačice uložil za rok 2010 celkovou sumu 320.000,- Kč na pokutách ve správním a blokovém řízení. Z poskytnutých materiálů nebylo možno dohledat, jak se na ukládání pokut podílela jednotlivá hospodářství odboru ŽP. Z celkové sumy bylo uloženo 105.000,- Kč na úseku lesního hospodářství. Tato částka nebyla příjmem města Dačice. Nejvyšší uložená pokuta ve správním řízení byla na úseku vodního hospodářství ve výši 90.000,- Kč, za nedovolené zacházení s nebezpečnou látkou.

V mikroregionu Dačicko je životní prostředí v porovnání s jinými částmi republiky v celkově dobrém stavu. Větší zdroje znečištění se nacházejí pouze uvnitř největších sídel. Největším znečišťovatelem životního prostředí je zde silniční doprava, která znečišťuje ovzduší a způsobuje značný hluk (ANONYMUS 2006, www.m-dacicko.cz).

3.2. Trestné činy-přečiny na Dačicku 2010

Z materiálů evidovaných na Obvodním oddělení policie Dačice bylo zjištěno, že zde v roce 2010 šetřili celkem 151 přečinů, z nichž pouze jeden byl na úseku ochrany životního prostředí.

Jednalo se o trestný čin - přečin poškozování cizí věci dle § 228 odst. 1 trestního zákoníku, kdy neznámý pachatel v době od 1.4.2010 do 16.7.2010 úmyslně navrtal

otvory do kořenových náběhů dvou samostatně stojících stromů jasanu ztepilého o stáří 80 let a jasanu monofilia o stáří 40-50 let. Neznámý pachatel do navrtaných otvorů aplikoval neupřesněný roztok, který zapříčinil uschnutí obou stromů. K přesnému určení složení látky bylo přibráno specializované pracoviště Policie ČR OKTE Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje, jehož výsledky zkoumání nejsou dosud známy. Věc byla dne 9. září 2010 odložena dle § 159a/5 tr. řádu, jelikož se nepodařilo zjistit konkrétní osobu pachatele. Škoda byla vyčíslena jednatelem fa. Městské lesy Dačice s.r.o. na částku 30.000,- Kč.

Ani v předchozích letech nebylo ze strany policistů OOP Dačice šetřeno více trestných činů na úseku ochrany životního prostředí. V meziročních průměrech jde o 1-3 skutky za rok. Z archivních záznamů z roku 2008 je třeba zmínit trestný čin, jehož pachatel způsobem provedení a výší vzniklé škody rozpoutal obavy u obyvatel Dačicka. Jednalo se o hromadnou otravu volně žijících zvířat, kterými byly čtyři vydry říční, tři norci americké a jedno káně lesní. Provedenou pitvou u uhynulých zvířat bylo zjištěno, že „travič“ použil k usmrcení zvířat jedovatou látku karbofuran.

Ani v tomto případě, však nebyla zjištěna osoba pachatele a trestný čin byl ze strany policistů OOP Dačice odložen.

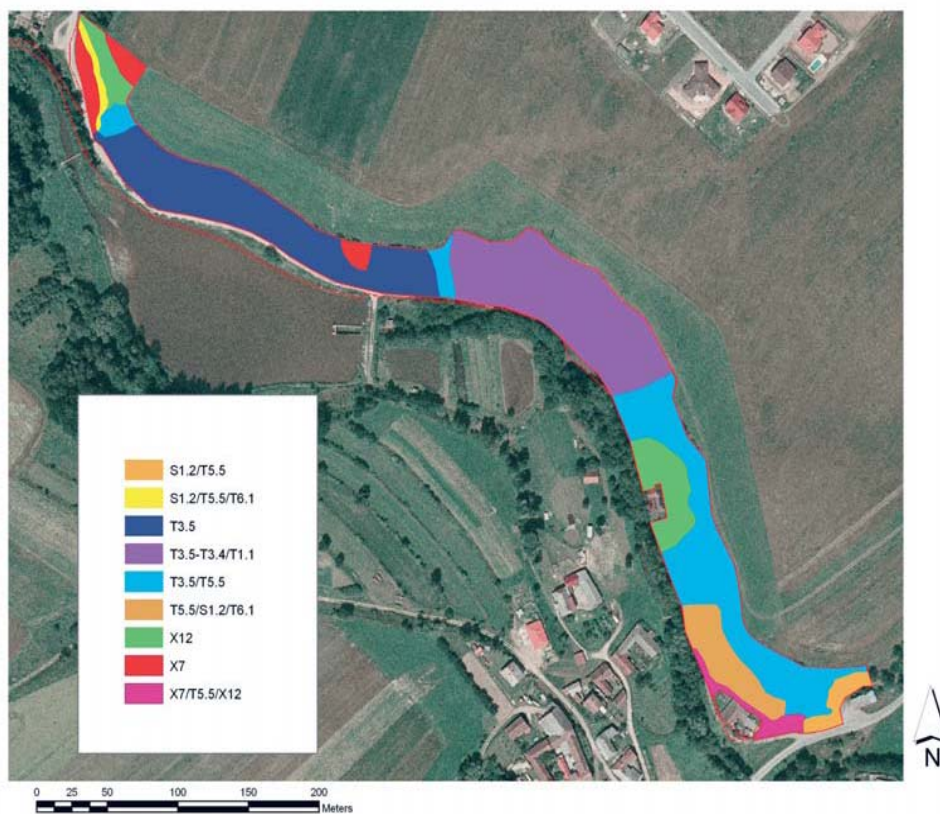
I přestože je v Hlavě VIII trestního zákoníku v jednotlivých paragrafových ustanoveních obsažena celá řada trestných činů proti životnímu prostředí, nebylo nikdy třeba ze strany místně příslušných policistů v jednom kalendářním roce určovat právní kvalifikaci všech těchto skutků. Dokonce si troufám tvrdit, že se Dačicko co do počtu a procentuelního zastoupení skladby dané trestné činnosti řadí ke spodní hranici obvodů, kde je tato TČ ojedinělá.

Dané zjištění však nelze objektivně posoudit, jelikož je zde dána i možnost, že se orgány činné v trestním řízení o některých trestných činech proti životnímu prostředí nedozví a tudíž nemohou být ze strany policistů šetřeny.

3.2.1. Nejvýznamnější chráněná lokalita na Dačicku

V roce 1987 byla lokalita Toužinské stráně vyhlášena jako chráněný přírodní výtvar (CHPV) a na základě vyhlášky MŽP ČR č. 395/1992 Sb. byla následně zařazena do kategorie přírodní památka (PP). Lokalita leží na okraji obce Toužín nedaleko Dačic v jižní části Českomoravské vrchoviny. Toužinské stráně představují

v rámci regionu velmi zachovalý komplex svahových trávníků s výskytem řady fytogeograficky a regionálně významných druhů rostlin (Ekrt 2007, muzeum.ji.cz).

Mapa aktuální vegetace přírodní památky Toužínské stráně, stav v roce 2007)

4. DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Z literárních děl autorů, kteří se zabývali převážně životním prostředím, ale i protiprávním jednáním obecně, je zřejmé, že zákon jako obecně závazný právní předpis má při ochraně životního prostředí svá opodstatnění. Kdyby nedocházelo ze strany zákonodárského sboru (parlamentu) ke schvalování novel a nových právních předpisů, nebylo by možno pružně reagovat na nové skutkové podstaty přestupků a trestných činů, kterých se dopouštějí úmyslně či z nedbalosti jak fyzické, tak i právnické osoby. Je třeba si však uvědomit, že schválením konkrétního zákona dochází mnohdy i ke značnému omezení práv obyvatel, a né vždy je novela zákona směřována na problematickou část, kterou neřeší předchozí právní úprava.

I v zákonech na ochranu přírody jsou některé pasáže, kterých by bylo třeba se vyvarovat. Zpravidla se jedná o části některých paragrafových ustanovení, která svým obsahem zvýhodňují spíše osobu, která se dopouští protiprávního jednání (např. pytláctví) než zájem chráněný zákonem.

K posuzování současného stavu jednotlivých oblastí životního prostředí se využívá mnoho hodnotících ukazatelů a jsou stanoveny určité mezní normy, které nesmějí být překročeny. Zda je však životní prostředí v ČR ve špatném či dobrém stavu se mnohdy neshodnou ani samotní odborníci. Současná ekonomická situace v ČR nutí obyvatelstvo, aby se opět vraceli ke zdrojům energie, které nejsou šetrné k životnímu prostředí. U průmyslu jde o pravý opak, recesivní období bylo pro životní prostředí přínosem z důvodu útlumu výroby a služeb.

Informovanost o stavu ŽP je ze zákona taxativně vymezena, k většímu zájmu obyvatel o ŽP by však přispěli pravidelné mediální kampaně, které by ovlivnili vnímání a chování lidí.

5. ZÁVĚR

Vzhledem k tomu, že dlouhodobě dochází ke značnému znečišťování a poškozování životního prostředí, snaží se již řadu let jednotlivé státní politiky svými nástroji eliminovat vzniklou škodu, ba dokonce i jakékoliv škodě na životním prostředí předcházet. Tento trend však nejde ruku v ruce s rozvojem průmyslu, obchodu a ekonomickou politikou státu. Největšími znečišťovateli životního prostředí jsou právě ta odvětví, která přinášejí do státní kasy nemalé finanční prostředky, které však nejsou opětovně investovány v takovém rozsahu do obnovy, rekultivace a záchraně životního prostředí jako celku. Právní úprava České republiky je v tomto směru poměrně benevolentně nastavena, jelikož se mnohým znečišťovatelům životního prostředí vyplatí zaplatit sankce a pokuty, které jsou jim uloženy, než aby omezovali svoji činnost, čímž by přišli o výnosy. Toto se týká převážně velkých nadnárodních firem, které se pohybují zejména v průmyslovém odvětví.

Jak Evropská unie, tak i samotné členské státy provádí ve svých legislativně právních normách změny, které by měly odpovídat "kopírovat" současné novodobé trendy. Jde zejména o novelizace a ratifikace zákonů, které mají za úkol předcházet a zabraňovat možným protiprávním jednáním ze strany právníků či fyzických osob, čímž dochází k ochraně státních zájmů. Do těchto zájmů chráněných zákonem patří bezpochyby i životní prostředí, k jehož devastaci a ničení dochází na území ČR již po řadu let. Nemalým problémem je zde však i samotné dokazování, je tím míněno, zajistit patřičné důkazní materiály, aby bylo možno „ukázat prstem“ na přestupce či pachatele, který se dopustil přestupku či přečinu na životním prostředí. Tento procesní úkon provádí v ČR orgány moci výkonné, které jsou uvedeny v hlavě třetí v Listině základních práv a svobod.

Životní prostředí má široké spektrum působnosti a mnohačetné členění dle jednotlivých odvětví. Práce byla především zaměřena na nejdůležitější odvětví, která jsou největšími znečišťovateli ŽP a je na ně kladen velký důraz, jak ze strany veřejnosti, tak i organizací a státních institucí. V literárním přehledu je převážně čerpáno z literatury zabývající se problematikou životního prostředí, kde se osoby znalé v tomto odvětví rozcházejí, či shodují v názorech na konkrétní témata.

K posouzení a vyhodnocení protiprávních jednání na úseku ochrany životního prostředí byla porovnána stávající a předešlá právní úprava, ze kterých jsou patrné

nutné odlišnosti a změny, jež se odráží v současné kultuře a novodobé „civilizované“ společnosti.

LITERATURA:

ANONYMUS.: Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities 2001 str. 8; L-2985 Luxembourg, ISBN: 92-894-0261-X

ANONYMUS.: Zákon ze dne 8.ledna 2009, trestní zákoník, změna: 306/2009 Sb. Policejní prezidium ČR, pracovní pomůcka Praha 2009. Tiskárna MV ČR, s.p.o.

DROBNÍK J., DAMOHORSKÝ M.: Lesní zákon a předpisy – Texty s předmluvou. 1. vydání. Praha,C.H.Beck 1996

HADAČ E., MOLDAN B. et STOKLASA J. (1983): Ohrožená příroda. Biosféra Technosféra. MME,Horizont Praha 1983

HÁJEK. P.: K pojmu „hodnota zvěře nikoliv nepatrná“ v novém trestním zákoníku, časopis Myslivost č. 4/2010 str. 54

HŮLKOVÁ J.: Právo v ochraně přírody, postavení AOPK ČR jako znaleckého ústavu a důkaz znaleckým posudkem ve správním řízení: poznatky z praxe, měsíčník Ochrana přírody č. 5/2010 str.17-18

CHLÁDKOVÁ M.: Dačicko, Slavonicko, Telčsko. Vlastivěda moravská, 70. svazek topografické řady, 2. svazek Nové řady, Brno 2005, s. 187-227

CHMELÍK J.: Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení -LINDE Praha 2005, ISBN 80-7201-543-5

CHMELÍK J.: Zločin bez hranic, vyšetřování terorismu a organizovaného zločinu, Trestní právo- Linde Praha 2004, ISBN: 80-7201-480-3; str. 192

JELÍNEK R.: pytláctví, časopis Myslivost-stráž myslivosti č. 1/2007 str. 6

JELÍNKOVÁ J.: Právo v ochraně přírody, komu uložit sankci za delikt. Časopis Ochrana přírody č. 4/2009 str. 16

KADERKA M., KŠICA J.: Pytláctví po 1. lednu 2010, ještě jedno zamyšlení, časopis Myslivost č. 11/2010 str. 15

- KRÄMER L.: Environmental Law 2000, ISBN 0 421 590203
- KOČÍKOVÁ P.: Zemědělství a životní prostředí 2000, vydáno Frýdek Místek: Josef Kleinwächter, 116 s.
- KOŠIČIAROVÁ S.: Právo životného prostredia- Všeobecná časť, Edícia učebnice, 2002. Druhá časť, životné prostredie-právnoteoretické a legislatívne vymedzenie pojmu, str. 64. ISBN 80-968567-5-8
- KOVAŘÍKOVÁ D.: Právo na informace o životním prostředí. Ekologické listy- Olomoucký měsíčník č. 3/2008, str. 5-6
- KVASNIČKOVÁ D.: Základy ekologie-pro základní a střední školy 1997, ISBN: 80-7168-902-5
- LANDOVÁ B., HAVELKOVÁ S.: měsíčník Ochrana přírody 6/2009, článek k novele zákona o ochraně přírody a krajiny str. 18-19
- LOPUŠNÝ J.: Životné prostredie, Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 1999, str. 76. ISBN 80-8055-331-9
- MACHURKOVÁ D.: V pašování zvířat a rostlin jsme u nás elitou, Moravskoslezský deník 27. 1. 2004
- MLČOCH, S.: Škody na životním prostředí z pohledu českého práva; Ekonomické nástroje pro trvale udržitelný rozvoj České republiky. Svazek č. 17, EKO VIS MŽP 1998, ISBN 80-7184-798-4.
- MOUCHA P., PELC F.: Současné lesnictví a ochrana přírody, časopis Ochrana přírody 1/2008
- NOVOTNÝ O., ZAPLETAL J. a kol.: Kriminologie. Praha: ASPI Publishing, 2004; ISBN 80-7179-878-9
- OLŠANSKÁ I.: Upozornění na změny vyplývající z velké novely vodního zákona, zpravodaj, KIS Agrovenkov Vysočina o. p. s. č. 7/8 2010, str. 8-9

PECINOVÁ A.: firemní časopis Ekomonitor 2/2009, str. č. 4

PEKÁREK M., JANČÁROVÁ I.: Právo životního prostředí. 2. díl / kolektiv autorů. - 2. přeprac. vyd. -Brno: Masarykova univerzita, 2006. - 379 s. (Edice učebnic Právnické fakulty MU; 377). ISBN 8021039787.

SMIDAK, EMIL F.: Žaluji životní prostředí a Smidakovy principy. Avenir Foundation for Research of Human Society, Haldenstrasse 22, CH-6006 Lucerne, Switzerland. Překlad: Leopold Pospíšil, Ivan Štěpánek. ISBN: 3-905112-09-4

SOUKUP M.: Kácení lesů po česku, měsíčník Ministerstva vnitra POLICISTA, leden/2004, vydal Odbor prevence kriminality 2004.

STEJSKAL V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost 2006, ISBN: 80-7201-609-1

STEJSKAL V.: Úvod do právní úpravy ochrana přírody a péče o biologickou rozmanitost, Linde Praha 2006.: ISBN: 80-7201-609-1, EAN:9788072016099

SUCHAROVOVÁ D., KUČEROVÁ H., HORZINKOVÁ E.: České podnikání a ochrana životního prostředí v čase příprav na vstup České republiky do Evropské unie RNDr., Ministerstvo Životního prostředí ISBN:80-7212-268-1

ŠÍMA A.: Pytláctví po rekodifikaci trestního zákona, časopis Myslivost č.3/2010, str. 16

ŠINDELÁŘOVÁ (ČEÚ); LIPPERT (MŽP): Politika, stav a vývoj životního prostředí. Z anglického originálu: Environmental Performance Reviews Czech republik, Paříž 1999

ŠUSTROVÁ T., BOCAN M.: Aktuální problémy mladé generace-závěrečná zpráva, Národní institut dětí a mládeže. Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, Praha 2006

TICHOTOVÁ.: Nové právní předpisy v ochraně životního prostředí 1992, SEVT. ISBN: (brož): příl [Praha]: [Ekonomial]

VANÍČEK D., RADA T.: Trestněprávní ochrana životního prostředí a trestní odpovědnost právnických osob, trestní právo 2007

VÍCHA O.: Zákon o předcházení a nápravě ekologické újmy z pohledu ochrany přírody, časopis Ochrana přírody č. 5/2008

Internetové zdroje:

ANONYMUS 2011.: aktuality a informace o životním prostředí [cit.2011-02-06].
Dostupné na: www.envigroup.cz/www/aktuality/aktualita-98.html; 2008

ANONYMUS.: ALKA Wildlife, o.p.s. 2008 [cit.2010-12-19]. Dostupné na:
www.Alkawldlife.eu/download/alka_vyrocka_2009_web.pdf

ANONYMUS.: 2010, ASPI: Zákon č. 17/1992 Sb.

ANONYMUS.: 2011, ASPI: Zákon č. 167/2008 Sb.

ANONYMUS.: ČIŽP 2003, ochrana ovzduší.: [cit 2011-01-13]. Dostupné na:
<http://www.cizp.cz/Pusobnosti/Slozky-CIZP/Ochrana-ovzdusi>

ANONYMUS.: Environmentální bezpečnost 2010 [cit. 2010-11-28]. Dostupné
na: www.mvcr.cz/clanek/pojmy-environmentalni-bezpecnost.aspx

ANONYMUS 2003.: EPRAVO, trestný čin proti životnímu prostředí a korespondující
přestupky. [cit.2011-01-22]. Dostupné na: www.epravo.cz/...pravo/trestny-cin-ohrozeni-zivotniho-prostredi-a-korespondujici-prestupky-15745.html

ANONYMUS.: Eropská komise, aktuality - životní prostředí [cit.2011-01-16].
Dostupné na: 17/10/2008ec.europa.eu/news/enviropent/cs_htm.

ANONYMUS.: eAgri-Stanovisko odboru 16230 rybářství 2009 [cit.2011-01-11].
Dostupné na: eagri.cz/public/web/mze/lesy/lesnictvi/.../oznameni-a-stanoviska.

ANONYMUS.: Mikroregion Dačicko 2006 [cit.2010-12-05]. Dostupné na:
<http://www.m-dacicko.cz/page.php?fp=strategie-rozvoje-mikroregionu/profil-mikroregionu/socialni-vybavenost>

ANONYMUS.: Myslivci chtějí novelu trestního zákoníku kvůli pytláctví
[cit.2010-11-22]. Dostupné na: <http://www.enviport.cz/myslivci-chteji-novelu-tres-165600.aspx>

ANONYMUS.: Správa Národního parku Podyjí 2007 [cit.2010-12-03]. Dostupné na: www.nppodyji.cz/jaky-hrozi-pravni-postih-za-prestupky-tykajici-se-drevin

ANONYMUS.: Vládní prohlášení 2010 [cit 2011-03-02]. Dostupné na: img.aktualne.centrum.cz/32/.../323010m-programove-prohlaseni-vlady.doc

ANONYMUS 2010.: zákon o odpadech [cit. 2011-01-16]. Dostupné na: <http://www.business.center.cz/business/pravo/zakony/odpady> 1998 – 2011 Havit s.r.o.)

ANONYMUS.: Zpráva o stavu ŽP 2009 [online] c. 2011 [cit.2011-02-04]. Dostupné na: [http://www.cenia.cz/C12571B20041E945.nsf/\\$pid/CENMSG2HEG23](http://www.cenia.cz/C12571B20041E945.nsf/$pid/CENMSG2HEG23)

ANONYMUS.: Zpravodaj MŽP 2010 č. 12 MŽP. [cit.2011-02-04]. Dostupné na: [www.mzp.cz/osv/edice.nsf/.../\\$file/OVV-Zpravodaj_12_2010.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/.../$file/OVV-Zpravodaj_12_2010.pdf)

BARCHANEK M.: Tretiruka.cz 2010 [cit. 2011-01-26] odpovědi na dotazy. Dostupné na: www.tretiruka.cz/forum-ve-foru/

DOHNAL V .:Analýza článku 9 Aarhuské konvence, 1999 Plzeňská ekologická nadace. [cit.2011-01-22]. Dostupné na: <http://www.ecn.cz/pen/aarhus/aarhus3.htm>

EKRT L., EKRTOVÁ E.: Toužinské stráně uDačic 2007 [cit.2011-02-28].

Dostupné na:

botanika.bf.jcu.cz/systematics/publikace/2008_Touzinky_ActaRerNat.pdf

HOUSER P.: rozhovor s RNDr. Stanislav Mihulka Ph.D. 2005 [cit.2010-12-05].

Dostupné na: scienceworld.cz/.../o-velkych-vymiranich-se-stanislavem-mihulkou-2-dnesni-vymirani-jsou-jen-lokalni-1845

KAŠPAR.: MŽP- informační list 1/2009, zákon o odpadech.: [cit.2010-12-05].

Dostupné na: www.mzp.cz/cz/letter_il090227odpady

KEMEÉNYOVÁ Z.: [Naděje pro vzácná zvířata: Kriminalisté v Česku mají klíč k odhalení pašeráků](#) , Hospodářské noviny 22.11.2010 [cit.2011-01-19]. Dostupné na: <http://domaci.ihned.cz/c1-48222790-nadeje-pro-vzacna-zvirata-kriminaliste-v-cesku-maji-klic-k-odhaleni-paseraku>

KRUŽÍKOVÁ E.: Právo v ochraně ŽP 2008 [cit. 2011-01/03]. Dostupné na: www.czp.cuni.cz

SALÁK P., TAUCHEN J.: Virtuální knihovna právních předpisů-Právnická fakulta Masarykovy univerzity [cit.2010-12-19]. Dostupné na: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/ps09/dlibrary/web/rs.html>

SKALÍKOVÁ K.: Živočichové v ohrožení 2009, týrání zvířat, vydáno dne 12.6. 2009 [cit.2011-01-12]. Dostupné na: <http://www.zaopavu.cz/rservice.php?akce=tisk&cisloclanku=2009060002>

TABERY P.: tisková zpráva oe90707, Centrum pro výzkum veřejného mínění 2009.[cit.2011-01-13]. Dostupná: www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100934s_oe90707.pdf

VOTÝPKOVÁ D., VYDROVÁ M.: Kriminalistický ústav v Praze vlastní databázi zvířecích chlupů. Český rozhlas 22. 11. 2010.[cit.2011-01-12]. Dostupné na: www.rozhlas.cz/zprava/813784

Přílohy: 1) Tabulky bod 2.1.1.

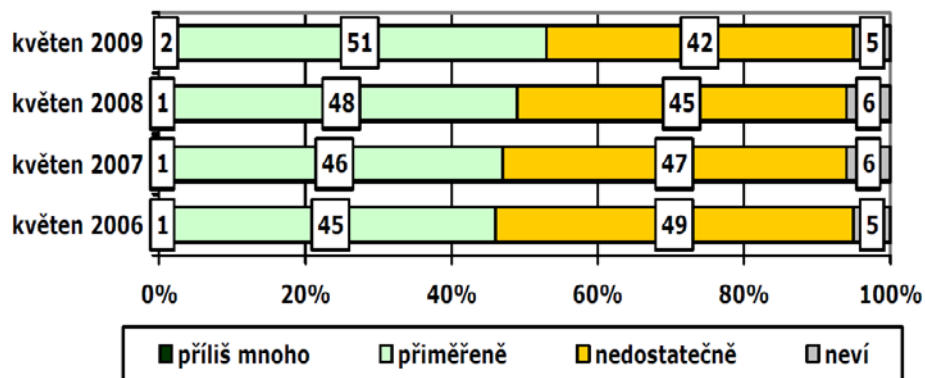
NÁZEV TR. SKUTKU	POČET TRESTNÝCH ČINŮ V LETECH										
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
pytláctví	675	660	415	350	296	262	165	101	116	197	30
Ohrožení a poškození ŽP-(úmysl)	76	59	51	16	4	1	5	4	5	4	5
-//- (nedbalost)	21	21	21	9	7	5	7	4	1	9	5
Poškození lesa těžbou	0	0	8	6	6	3	3	5	3	5	3
Nakládání s odpady	0	0	0	1	3	2	10	3	2	5	3
Neoprávněné nakládání s chráněnými živočichy ...	0	0	0	4	5	2	8	17	6	16	11
Šíření nakažlivé choroby u zvířat	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Šíření nakažlivé choroby u rostlin	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
Týrání zvířat	49	47	55	41	46	25	17	26	27	36	26

Statistický ukazatel za rok 2010 je pouze pololetní (6-tý měsíc).

NÁZEV TR. SKUTKU	POČET OBJASNĚNÝCH TRESTNÝCH ČINŮ										
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
pytláctví	702	708	488	430	381	369	235	179	178	122	5
Ohrožení a poškození ŽP-(úmysl)	84	67	69	22	19	10	10	15	8	2	0
-//- (nedbalost)	26	27	44	15	17	12	17	13	9	4	0
Poškození lesa těžbou	0	0	10	11	11	9	3	6	4	1	0
Nakládání s odpady	0	0	2	0	6	3	14	9	10	1	2
Neoprávněné nakládání s chráněnými živočichy ...	0	0	0	4	6	5	16	24	11	11	6
Šíření nakažlivé choroby u zvířat	0	1	2	0	0	1	0	0	1	0	0
Šíření nakažlivé choroby u rostlin	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
Týrání zvířat	61	50	66	54	57	36	28	39	39	28	13

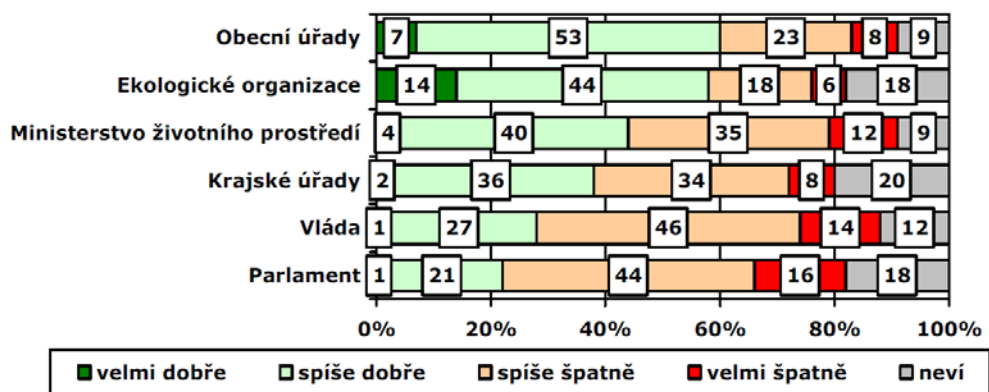
2) graf č.1 bod 2.2.2.

Graf 1. Jak se stará Česká republika o životní prostředí?

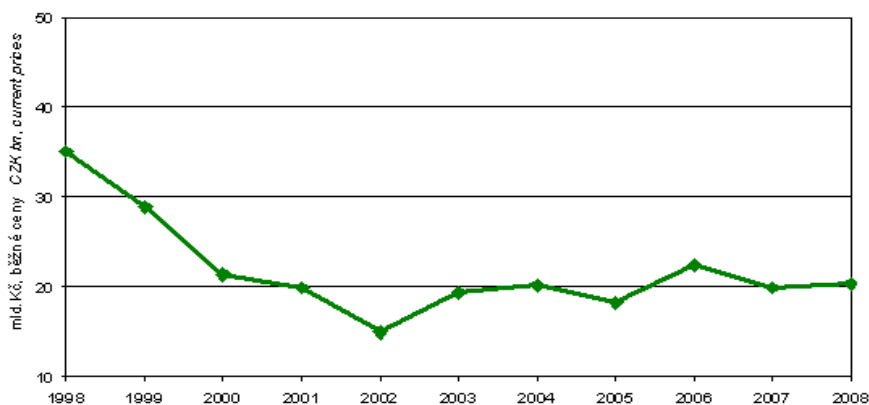
Graf č. 2 bod 2.2.2.

Graf 2. Hodnocení činnosti v ochraně životního prostředí

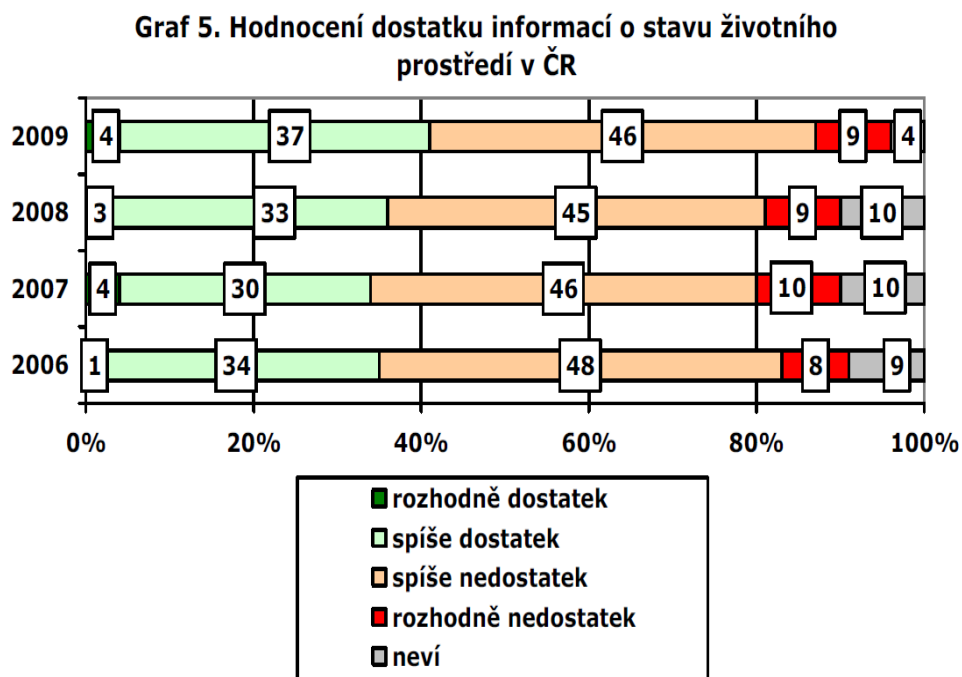

Graf č. 3 bod 2.2.2.

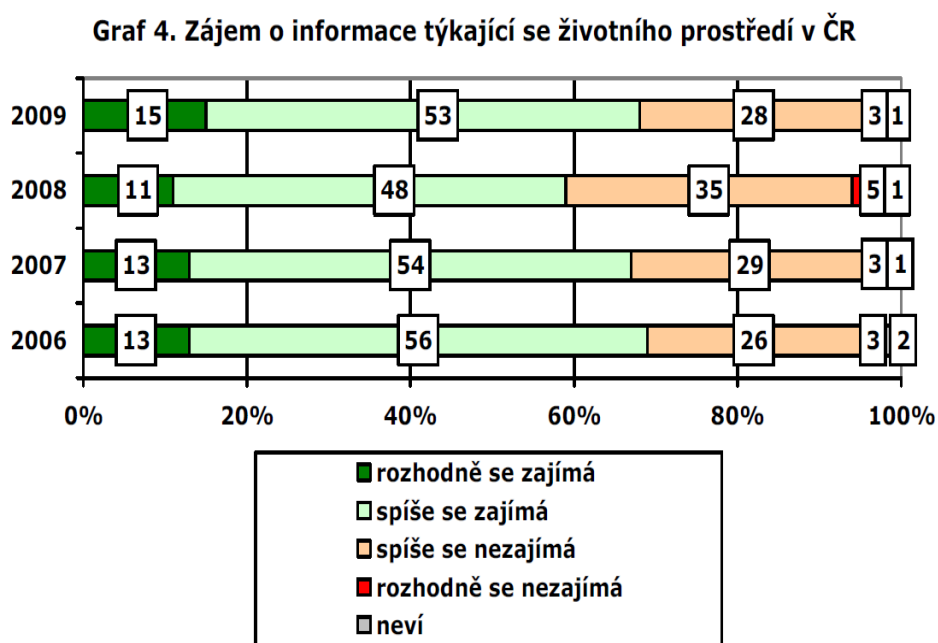
Investice na ochranu životního prostředí
Environment Protection Investment

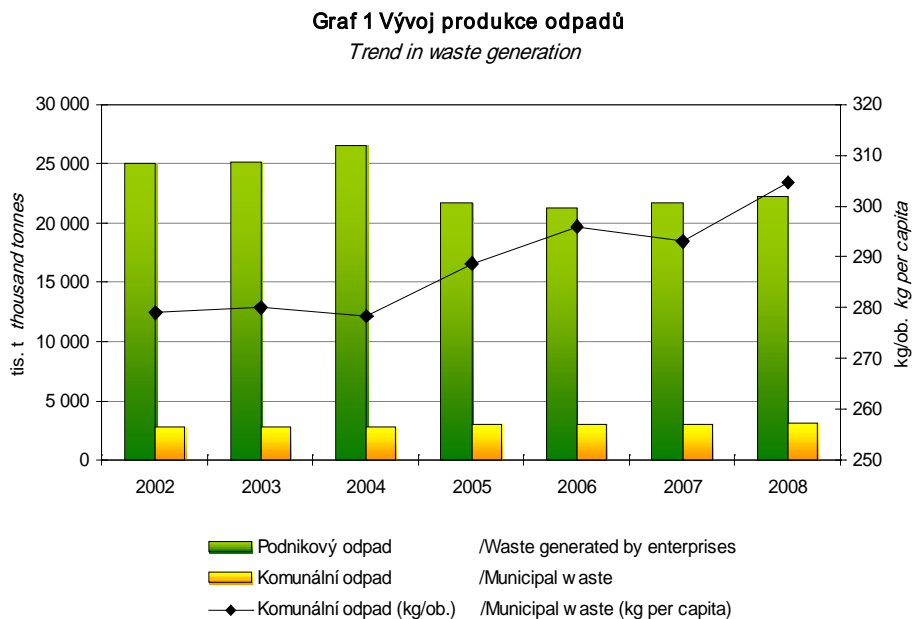
3) Graf č. 4 bod 2.4.

Graf č. 5 bod 2.4.

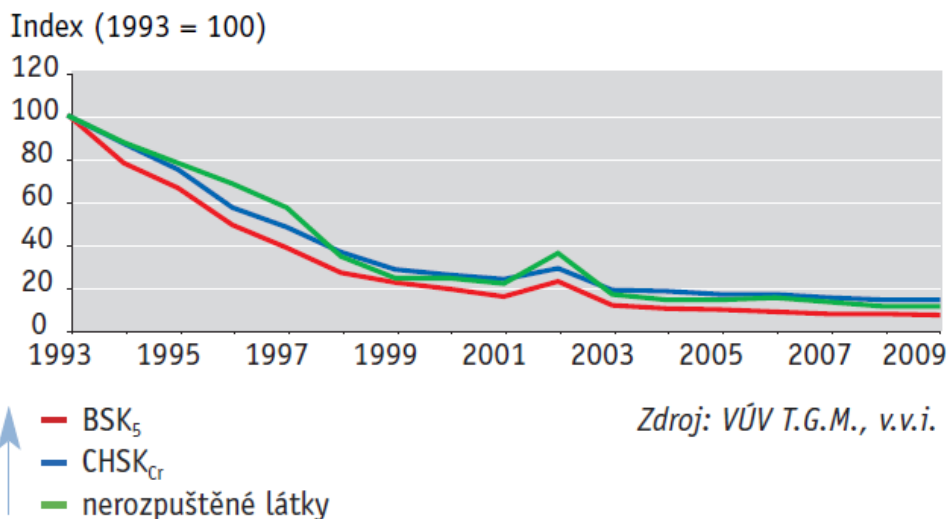

4) Graf č. 6 bod 2.5.4.

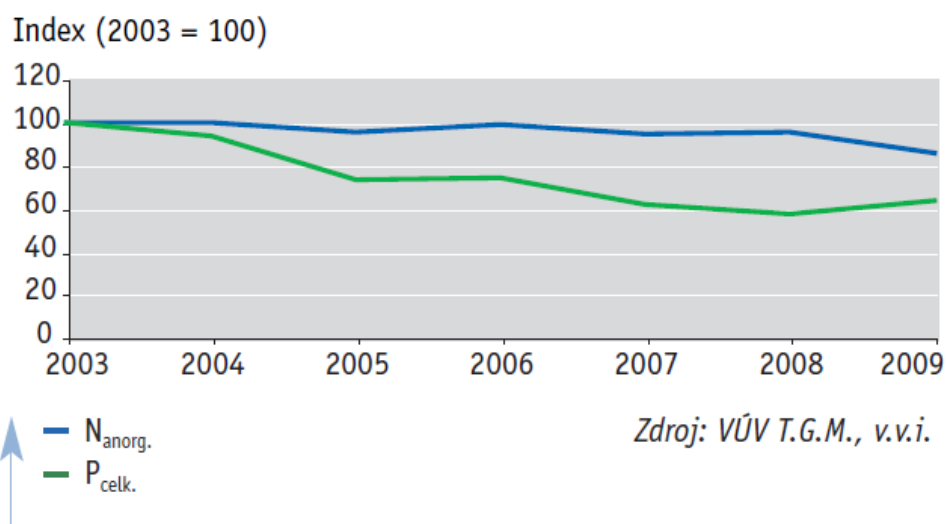
Graf č. 7 bod 2.5.4.

Graf 1 → Relativní vyjádření vypouštěného znečištění v ukazatelích BSK₅, CHSK_{Cr} a NL [index, 1993 = 100], 1993–2009

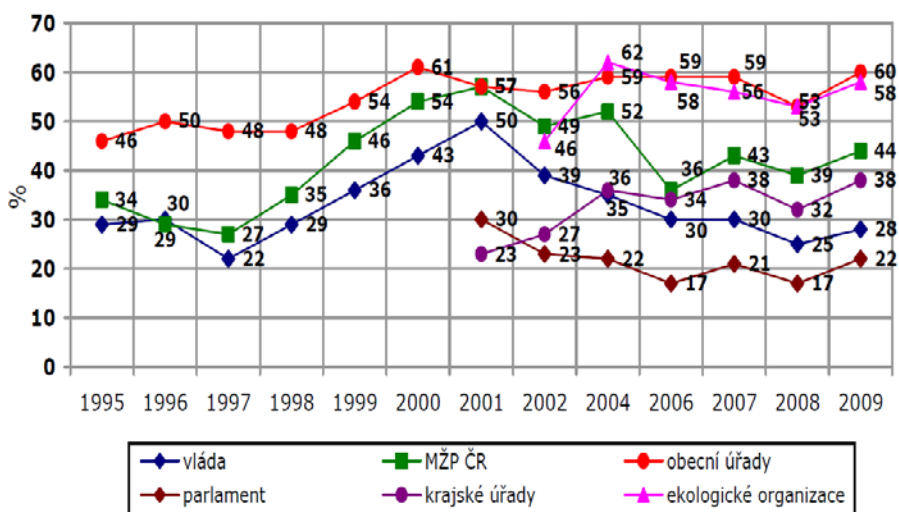
Grag č. 8 bod 2.5.4.

Graf 2 → Relativní vyjádření vypouštěného znečištění
v ukazatelích $N_{anorg.}$ a $P_{celk.}$
[index, 2003 = 100], 2003–2009

5) Graf č. 9 bod 2.3.2.

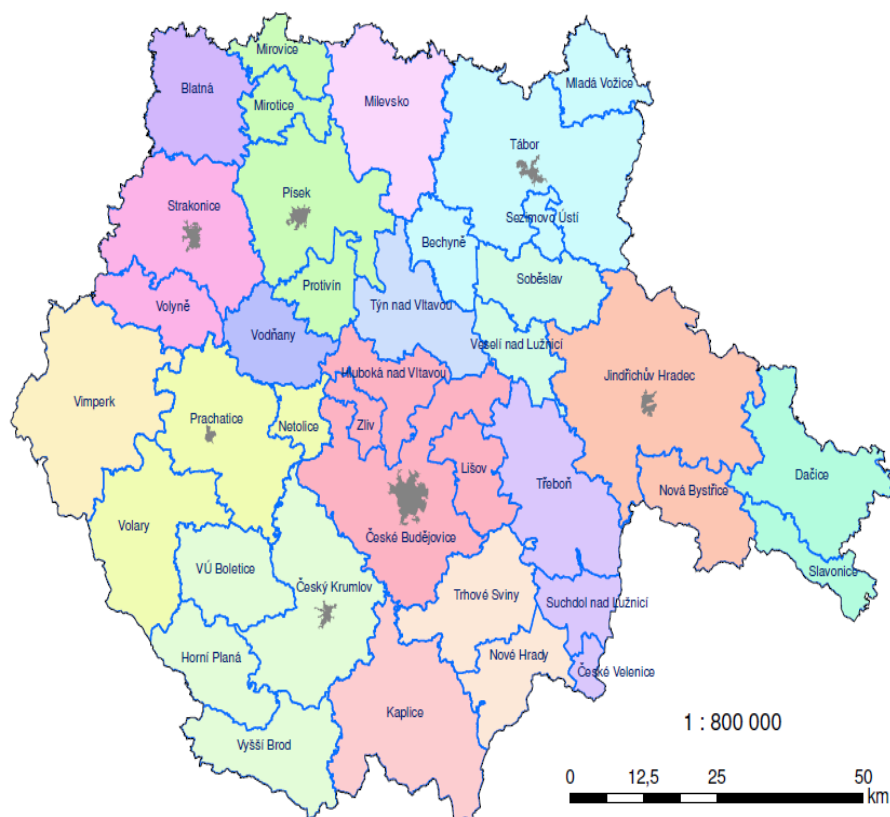
Graf 3a. Hodnocení činnosti v ochraně životního prostředí - časové
srovnání, pozitivní hodnocení (v %)

6) Graf č. 10, bod 3.1.

KONCEPCE OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY JIHOČESKÉHO KRAJE

Správní členění

Správní členění - obce s rozšířenou působností (ORP), pověřené obecní úřady (POU)

ORP	POU	POU
Blatná	Trhové Sviny	název POU
Dačice	Tábor	
Jindřichův Hradec	Týn nad Vltavou	
Kaplice	Třeboň	
Milevsko	Vimperk	
Prachatice	Vodňany	
Písek	České Budějovice	
Soběslav	Český Krumlov	
Strakonice		

